driemaandelijkse gazet / juli - augustus - september 2021
Afgiftekantoor 8500 Kortrijk Mail
v.u. en afzender: Klaartje Mertens, Unie der Zorgelozen vzw, Pluimstraat 7, 8500 Kortrijk
P erkenningsnummer 608 253

DE GAZET

DE WERELD DOOR ZORGELOZE OGEN

Unie der Zorgelozen
VERBREEK VERZAMEL VERTEL

Vrijheidsmijmeringen

de blik van de Zorgelozen op het rijk van de vrijheid

Als risico's viraal gaan

Dirk Geldof over de ongelijke verdeling van risico's in de samenleving

De achterdochtige verhaaleconomie

Thomas Bellinck en de (on)vrijheid om verhalen te vertellen

En verder...

Aantekeningen voor een telefoondrama – beeldend werk van Benoit Goethals, Stefanie Tanghe, José Vandenbroucke en Branko Vandenberghe – Track and Trace – Hors d'Oeuvre – Lockdown bij de Unie – De draak met de lange staart - Wat als - ...

De draak met de lange staart

ZOMER 2021

foto's: Heroen Bollaert

Wat als

Dag publiek,

We zijn weer begonnen.
Zo opent zich de vrijheid in het theater, op de scène:
als een langgerekte zucht, een ontroerend eindelijk,
een levendige yes,
met stilte in de coulissen,
stoelen die worden gevuld,
geroezemoes van mensen die in het hier en nu willen verrast,
verbaasd, ontroerd worden,
het ritueel voor aanvang, de kriebels in de buik,
de spanning en het angstzweet en dan het zwijgen,
de lichten die gedoofd vertellen dat het moment daar is,
het bijna heilige moment,
DAT MOMENT, ENKEL DAT MOMENT.

Wij, de spelers, de makers, de organisatoren,
die leven voor dat moment,
die altijd gaan voor net dat beetje meer,
die worstelen en struggelen
om de kers op de taart te krijgen,
om hun kijk op leven en dood,
hun blik, hun hand, gul en kwetsbaar te tonen,
herademen en slikken van ontroering,
in het besef dat dàt de weg is,
via de verbeelding naar de vrijheid,
naar de bevrijding, naar de essentie.

We hopen dat het ook de weg is voor
onze prachtige samenleving,
die we allemaal samen willen zien evolueren, zien veranderen,
op mensenmaat, op de mens zijn échte tempo en niet
zijn voortdurende snelheid, die bijna verslavend is geworden.
De mens uit dat gevecht tegen de snelheid halen,
uit de aangekweekte en opgedrongen drang
naar meer prestatie en opbrengst,
maar ook uit de wachtlijsten en uit de bedelstaf,
is wellicht het grootste werk voor de komende jaren.
De mens is geen machine, maar een uniek, denkend
en voelend wezen,
een kwetsbaar element op de wereld, in de kosmos.
Laat hem dan voelen en denken,
laat hem spelen,
laat hem.

Beste publiek,

Theater en kunst zijn geen autostrades waar je kunt over razen,
maar ruimtes waar wordt gecreëerd in verstilling,
in traagte en in eeuwig zoeken,
via het heilig boek van de verbeelding, op welk niveau
en in welke discipline dan ook,
en daarom zijn ze ideale richtingaanwijzers
voor mens en samenleving,
vrijplaatsen waar je de ander vol kunt ontmoeten,
waar je hoogten en diepten deelt
die nooit meer uit je lijf verdwijnen,
die als tatoeages in je hoofd voor altijd worden verankerd.

Wat als we onze inspiratie
voor het hertekenen van onze toekomst
zouden halen uit theater, film, concert of dans,
wat als de penselen van beeldend werkers ons
het andere en het nieuwe laten zien,
onze eigen wortels weer zuiver krijgen,
ons weer laten zien hoe mooi we zijn, hoe sterk,
hoe krachtig, hulpvaardig en solidair,
en hoe de noodzakelijkheid van de kunst in donkere tijden
een uitweg kan bieden voor de mensheid in haar geheel.

Want kunst is een open school, een uitwisseling,
een diepe ontmoeting met jezelf,
met je noden en angsten,
met je hoop en verlangens,
je vindt er jezelf terug,
en vooral je vrijheid tot spelen en denken.
Dat zorgt voor verandering in leven en werk.
Zelfs in de gemaskerde tijd.
Dat is de essentie.
Dat is de vrijheid.
Dat is de kracht van kunst.
En die is noodzakelijk.

Geert Six

Als risico's viraal gaan

De coronacrisis maakt nog maar eens duidelijk dat onze moderne, globale samenleving nieuwe risico's met zich meebrengt. En dat die risico's ongelijk zijn verdeeld. De sociale strijd van de 21ste eeuw zal zich daarom niet alleen moeten afspelen om de verdeling van welvaart, maar ook om de verdeling van deze risico's, stelt socioloog Dirk Geldof.

© Lisa Develtere

De pandemie is intussen al door heel veel brillen bekeken. De bril die Geldof opzet is die van de risicomaatschappij, een concept dat in de jaren '80 werd gemunt door de Duitse socioloog Ulrich Beck.

Dirk Geldof: "Beck situeert het ontstaan van wat hij de risicomaatschappij noemt in de laatste twee decennia van de twintigste eeuw. In die periode zien we steeds duidelijker de keerzijde van het succes van de industrialisering, de globalisering en de technologieontwikkeling in de vorm van globale risico's zoals terreurrisico's, milieuvervuiling, ... Net voor hij zijn concept lanceerde, ontplofte de kerncentrale van Tsjernobyl, voor Beck een iconisch voorbeeld van wat hij bedoelde. En mocht hij nog leven, hij zou er ongetwijfeld ook de coronapandemie bij rekenen, die ons net als de bankencrisis of 9/11 op een harde manier confronteert met de risicomaatschappij."

De sociale dimensie van risico's

"Eigen aan risico's is dat ze méér zijn dan een objectieve vaststelling, zoals hoeveel verkeersslachtoffers er vallen er op een jaar. Risico's worden namelijk ook maatschappelijk 'geënsceneerd'. Wat in een samenleving als een risico wordt ervaren is ook de uitkomst van een perceptiestrijd tussen verschillende maatschappelijke spelers: politici, belangengroepen, ngo's - maar ook toneelgezelschappen kunnen daartoe bijdragen. De media spelen hierbij een belangrijke rol, net als hoe afwendbaar een risico is. Bij corona is er een duidelijk objectief risico: er zijn veel besmettingen, niet optreden zorgt onmiddellijk voor een impact in de ziekenhuizen en qua sterftes. Het komt ook dichtbij, het gaat over onze bejaarden, onze ziekenhuizen, ... Daarom was er ook veel media-aandacht. Alles samen was er een heel dwingende 'enscenering'."

"Bij risico's die niet zo een onmiddellijke impact hebben is er een veel grotere kans dat die makkelijker op de lange baan worden geschoven. Zo is de tabaksindustrie er vijftig jaar lang in geslaagd om alle gezondheidswaarschuwingen te minimaliseren. Ook inzake klimaat zie je dat de grote fossiele brandstofindustrieën hun investeringen zo lang mogelijk willen laten renderen en er dus alle belang bij hebben om risico's te minimaliseren. Bij corona kon dat niet. Zelfs zware klimaatontkenners als Boris Johnson werden ziek en moesten naar het ziekenhuis."

De kritiek luidt dat de enscenering van de crisis vrij eenzijdig vanuit de medische wetenschappers is gebeurd.

"De medische wetenschappen hebben de crisis te veel gedomineerd, maar niet in de eerste fase. Toen ging het over een urgent gezondheidsprobleem. Om dat te begrijpen moet je verstand hebben van virussen, van hoe besmettingen lopen. In deze fase was het logisch dat virologen op de voorgrond traden. Daarna was er een langzame maar inderdaad te beperkte verbreding van experten als het bijvoorbeeld ging over de psychologische en sociale gevolgen van de crisis."

U bent hoopvol over hoe experten na corona ook in de klimaatkwestie weer meer gehoor zullen vinden. Anderzijds toont corona aan hoe snel ze in ongenade kunnen vallen.

"Ik wil daar genuanceerd over zijn. Eigenlijk heeft de coronacrisis in tijden van populisme de rol van wetenschappers tegenover het buikgevoel van politici aanzienlijk versterkt, zelfs in de VS van Fauci en Trump. Ook bij een groot deel van de bevolking bracht corona het geloof en vertrouwen in wetenschap terug, tot en met de vaccins. Ik hoop dat men de klimaatwetenschappers straks even ernstig gaat nemen. Maar inderdaad, ook expertkennis wordt aangevochten. Zeker als maatregelen ons levenscomfort raken, komt er weerstand tegen. Als het over het klimaat gaat willen mensen toch vlees blijven eten en blijven vliegen."

Toch zien velen in corona een bewijs dat het kan, van het ene moment op het andere onze manier van leven veranderen?

"Corona heeft aangetoond dat als het water ons aan de lippen staat, we indringende maatregelen kunnen nemen, van de mondmaskers tot de nachtklok. Tegelijk zijn dit noodmaatregelen die niet lang vol te houden zijn en waarmee je ook geen klimaatcrisis te lijf gaat. Klimaatbeleid vraagt niet om noodmaatregelen maar om structurele ingrepen. Positief is dat die ons niet per definitie in onze vrijheid hoeven te beperken zoals bij corona. Mijn lamp blijft even hard branden als haar energie door de zon wordt opgewekt en niet uit steenkoolcentrales komt."

De centrale stelling in uw boek* Als risico's viraal gaan *is dat de coronacrisis meer is dan enkel een gezondheidscrisis, maar dat de pandemie duidelijk maakt dat de risico's in onze samenleving erg ongelijk zijn verdeeld.

"Ik noem het virus een ongelijkheidsvirus, op verschillende manieren. Oudere mensen zijn bijvoorbeeld kwetsbaarder dan kinderen. Maar er is ook een sociaal aspect. Zo toont onderzoek, nu ook in België, aan dat mensen met een migratie-achtergrond grotere ziekte- en sterftecijfers hebben dan autochtonen. Niet omdat ze de regels niet naleven maar omdat ze bijvoorbeeld vaak in dichtbevolkte wijken wonen, in panden

zonder tuin of terras, of omdat ze veel meer in contactberoepen werken. Verder werd het beleid te veel afgestemd op de middenklasse, op wie een huis had met voldoende kamers, voldoende computers en goeie wifi. Dat lockdownbeleid heeft de besmettingscurve naar beneden gekregen maar de prijs die we ervoor betalen is dat de curves van armoede en onderwijsongelijkheid nog heel lang op een heel hoog niveau zullen blijven. Intussen staan een pak middelen klaar voor een economisch relancebeleid, en dat is goed, ik hoor pleidooien om dat te koppelen aan het klimaatbeleid, wat absoluut noodzakelijk zou zijn, maar ik mis een geloofwaardig beleid om de sociale gevolgen van de crisis op te vangen."

Tsjernobyl

Meer dan om de herverdeling van de welvaart zal de sociale strijd zich in de 21ste eeuw daarbij moeten richten op de herverdeling van risico's, zegt u. Maar wordt een risico net niet als iets individueel gezien? Als je rookt, loop je het risico op longkanker.

"Ik ben het daar fundamenteel mee oneens. Dat past in het individualiseringsverhaal dat we zelf voor onze loopbaan of ons besmettingsrisico verantwoordelijk zijn. Maar die individuele verantwoordelijkheden spelen zich af in een samenleving die systeemrisico's met zich meebrengt. Een beleid moet die aanpakken. Pas daarna wordt het zinvol om aan ons als individu te appelleren. In het onderwijs bijvoorbeeld is al vaak aangetoond dat een leerling uit een kwetsbaar gezin veel meer inspanningen moet doen om zijn diploma hoger onderwijs te halen en niet in het watervalsysteem terecht te komen. Maar wat zien we? Voortdurend jongeren bij wie dat lukt. Die worden als rolmodellen naar voor geschoven. Maar dat gaat over een minderheid en impliceert dat het bij de andere 90% hun eigen schuld is dat ze er niet in lukken. De aanpak van systeemrisico's wil zeggen dat als je dat watervalsysteem wil stoppen, je de leerprogramma's moet aanpakken, de schoolcultuur, de bijscholing van leraren, zodat je onderwijs weer een emancipatiemachine wordt in plaats van een selectiemechanisme."

Zal de crisis ertoe leiden dat dit soort ongelijkheden nu wél zal worden aangepakt?

"De crisis heeft bestaande ongelijkheden blootgelegd en voor een aantal groepen verergerd. Maar het is allesbehalve een automatisme dat die ongelijkheden eens de crisis achter de rug is ook zullen worden aangepakt en weggewerkt. Het lobbywerk vanuit de economische sector kan rekenen op een veel breder politiek draagvlak dan de aanpak van de sociale gevolgen van corona. Daarbij gaat men al te makkelijk uit van het zogenaamde trickle down effect: als de economie groeit dan zullen de andere problemen wel als sneeuw voor de zon verdwijnen. Het verleden leert dat dat niet zo is."

"De medische en sociale impact hier en nu, daar krijgen we zicht op: hoeveel mensen zijn er gestorven, in armoede gevallen, werkloos geworden, ... Maar wat de impact van de crisis morgen zal zijn, of die de deur zal openzetten naar een nieuw normaal, dat zal afhangen van het politieke en maatschappelijke debat over de richting die de samenleving na de zomer uit moet."

Staat de groeiende polarisering dit debat niet in de weg?

"Nu de onmiddellijke urgentie afneemt, wint de machtsstrijd tussen politieke groepen en ideologieën weer aan belang. Au fond is dat ook de essentie van de democratie. Het is niet erg dat er conflicten zijn, hoe we ermee omgaan is belangrijk. En dan denk ik dat de goede politici diegenen zijn die voor verbinding zorgen en niet voor verdere polarisering. Dat risico is er, maar er is ook de stem van de zwijgende meerderheid. Het belang daarvan mag je niet onderschatten."

Wat is tot slot de impact hierbij van het feit dat we elkaar al een jaar lang vooral ontmoeten via de sociale media, waar we vaak contact hebben met gelijkgestemden en waar fake news en complottheorieën welig tieren?

"Wat geloofwaardig en betrouwbaar is in een wereld die steeds verder digitaliseert is een belangrijke bezorgdheid als het gaat om je democratie leefbaar te houden. Dat staat ook enigszins los van deze crisis. Ook zonder corona zou er fake news zijn, er zouden ook complottheorieën zijn, maar dan over andere thema's. Maar de crisis maakt wel duidelijk dat we fysieke wezens zijn. We delen blijdschap fysiek, we troosten elkaar lijfelijk. Eens we gevaccineerd zijn is het best dat we dat zo snel mogelijk normaliseren. Dat is ook voor het democratische debat van belang. Democratie is een werkwoord. Het is meer dan gaan stemmen. De Scouts of de hobbyclub zijn oefenplekken in democratische besluitvorming, je hebt die nodig. Die zijn nu wel tijdelijk on hold gezet of online gegaan, maar die komen terug."

interview Joon Bilcke

Als risico's viraal gaan. Welke wereld na corona? (2020)
www.acco.be/corona
Onzekerheid. Overleven in de risicomaatschappij. (2021)
www.acco.be/onzekerheid

Aantekeningen voor een telefoondrama

Vandaag begreep ik het opeens. Ik realiseerde me dat ik een verkeerd beeld had van de wereld waarin ik leef.
Het is gebeurd en ik had het niet verwacht. Als een openbaring.

De huistelefoon ging en ik nam op. Aan de andere kant van de lijn sprak Rose G., telefoniste van de Agenzia Nazionale dell' elettricità, de nationale elektriciteitsmaatschappij, mij aan. Ze stelde zich voor en vroeg naar mijn vader.
Het moet me hebben doen beseffen dat het niet zomaar een telefoontje kon zijn. Mijn vader is vier jaar geleden overleden. Ik vertelde haar dat, terwijl ik probeerde kalm te blijven, ook al was mijn stem droog en nerveus toen ik uitlegde dat ik de zoon was.

Rose G. verontschuldigde zich, maar ging als een trein door de telefoon verder. Ze vertelde me dat we eindelijk op het punt stonden het tijdperk van de vrije energiemarkt in te gaan.
'De vrije energiemarkt', deze woorden deden me even denken aan een prachtige plek waar energie wordt uitgewisseld zonder enige beperking, waar iedereen het recht heeft om de energie te kiezen die hij wil en de energie te geven die hij wil en kan. Misschien echt een fysieke plek, een open marktplein in eender welke stad met daar 'de vrije energiemarkt', de marktplaats van de vrije energie...

Na een moment van aarzeling vertelde ik haar kortaf dat ik tegen de vrije markt was en dat ik niet van plan was het gesprek voort te zetten.
Stilte.
Het was een goed moment om op te hangen en klaar te zijn met dit telefoontje dat me steeds nerveuzer maakte. Maar Rose G. drong er bij mij op aan door mij te vertellen dat ik er niets aan kon doen omdat vanaf 1 juli 2021 de energiemarkt wordt geliberaliseerd en dat zij mij moest informeren aangezien ik, als hun klant, bij haar behoor.

Ik ben van haar. Ja, zij gebruikte die woorden. Ik ben dus eigendom van het nationale elektriciteitsagentschap. Ik wist het niet. Ik dacht dat ik vrij was. Maar nee, ik behoor tot het energielichaam. Misschien zullen ze me op een dag te koop aanbieden in hun toonbank op het open marktplein. Rose G. legde me uit dat ik dankzij dit voorrecht recht had op een korting, een speciale aanbieding, maar dat ik die binnen een paar dagen moest accepteren, anders zou ik deze buitengewone kans hebben gemist.
Ik schreeuwde tegen haar. Of beter gezegd, ik wilde tegen haar schreeuwen: "De vrijheid, de vrijheid om te doen wat we willen. De vrijheid om te verkopen en te kopen waar we van houden en waar we blij van worden. De vrijheid om eigendom, land en mensen te bezitten. De vrijheid van de sterkste die wint en altijd gelijk heeft, want hij betaalt. Dat is de vrije markt. Ik brak mijn ballen voor je vrijheid en je vrije markt! Jouw vrijheid is mijn slavernij, dat is jouw vrije markt. Ik ben van jou, toch? Noem het dus de marktdictatuur, niet de vrije markt!"

In plaats van dit alles te zeggen, bleef ik stil. Ik dacht aan die woorden, maar zei ze niet tegen Rose G., die me belde vanuit een callcenter in Albanië waar ze wordt uitgebuit in naam van de flexibiliteit van de vrije arbeidsmarkt. Een telefoniste verdient er gemiddeld 500 euro per maand om 8 tot 10 uur te werken, zonder pauzes en zonder vakbondsrechten.

Ik heb erover nagedacht, maar ik schreeuwde die dingen niet naar haar. Voordat ik ophing, vroeg ik haar of ze gelukkig was en ze zei ja. Omdat ze zich goed voelt waar ze werkt. Zeer goed. Ze houdt van haar werk. Ze is blij, want ze verdient twee keer zoveel als haar ouders. Het is haar keuze om in het callcenter te werken, haar 'vrije en gelukkige' keuze.

En het is na de telefoon op te hangen na dit 'vrij en gelukkig' dat al mijn zekerheden over deze wereld instortten. Vanaf dat moment zet de bitterheid van de openbaring die Rose G. me gaf me aan het fantaseren, wachtend op de vrije marktdag op het plein, waar ik verkocht zal worden, vrij en gelukkig.

Edoardo Ripani

Voor corona toesloeg begeleidde Edoardo samen met Giovanni Baudonck, beide van het Brusselse collectief TransfoCollect, bij ons het vervolgtraject van Roots. Daarop volgend was de voorbije paasvakantie een residentie van TransfoCollect bij de Unie gepland, maar die is dus niet kunnen doorgaan. Intussen blijven we elkaars werk verkennen. Volgend seizoen is Edoardo alvast bij de Unie te gast met zijn voorstelling Fratelli. Welke pijn hangt er over mijn stad?

Fratelli. Welke pijn hangt er over mijn stad?

beeldend werk: Branko Vandenberghe

Mei-Blues

Als jullie dit lezen zal het geen mei meer zijn, en ik misschien wat doenbaarder. Hoop doet leven.

"Que faut-il faire?" dit le Petit Prince.
"Il faut être très patient", répondit le renard. "Tu t'assoiras d'abord un peu loin de moi, comme ça, dans l'herbe. Je te regarderai du coin de l'œil et tu ne diras rien. Le langage est source de malentendus. Mais chaque jour, tu pourras t'asseoir un peu plus près."

(Uit *Le Petit Prince*, A. de Saint-Exupéry)

Op straat vraagt men om de vijf voeten of ik reeds gevaccineerd ben. Wat zal ik zeggen? De waarheid of iets anders?
Liever hou ik mijn mond of blaf dat ik zot ben en dat ik wil met rust gelaten worden.
Ik heb me laten vaccineren. Vergeef het me. Ik kon niet anders. Ik moest kiezen: doen of niet doen! Al kon ik uit de tsunami van dagelijkse info het koren niet scheiden van het kaf, dat sinds dertien maart verleden jaar minder dan ooit. Vraag me dus niet of ik gevaccineerd ben, maar hoe ik me voel. Zie me graag, gevaccineerd of niet. Godverdomme!

Prietpraat

Stopt het permafrost aan de noordpool nu met smelten, worden de bossen niet langer gekapt, smijt men nu geen bommen meer op Aleppo, krijgt een kind dat eigenlijk zou moeten op de schoolbanken zitten, voor zijn dagelijkse arbeid in de coltanmijnen in Congo, om er onze smartphones waarop we dat allemaal kunnen zien, te maken, nu eindelijk een deftig loon en optimale werkomstandigheden? Dragen ze daar mondmaskers? Of lezen ze straks bij ons op school de prietpraat van Konstatinos Plevris die er wegens antisemisme in Griekenland uitvloog, terwijl zijn gedachtengoed door Gouden Dageraad politiek wordt gepraktizeerd en ik bij ons ergens een tv niet kon vermijden, en in multicolors zag hoe voorspeld wordt dat bij de volgende verkiezingen Het Vlaams Belang de grootste partij in Vlaanderen zal zijn? Gaan al de gepensioneerden die bij de Bond Moyson verzekerd zijn nu voor dat Blok stemmen? Roepen ze terug van op de heropende terrassen dat langdurig zieken profiteurs zijn, terwijl die ziekengeld-trekkers hetzelfde zeggen over wie werkloosheidsvergoeding ontvangt? Al da'je zegt zi'je zelve? Moeten de Walen ons komen helpen? Of Biden, of Poetin? Of de Vrije markt met zijn virtuele strijdkrachten? Of de kunstenaars?

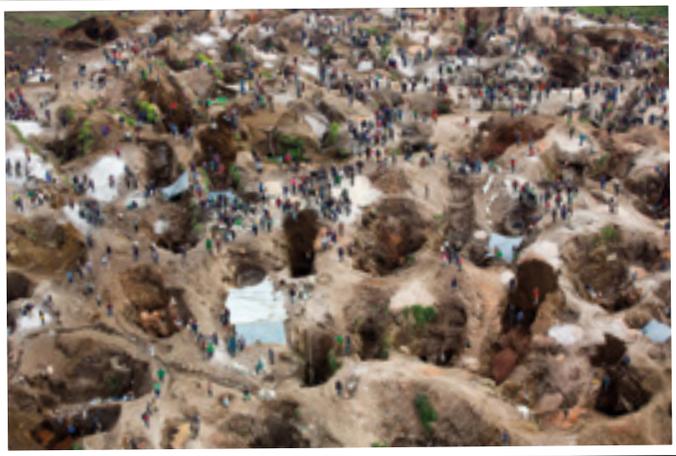

Vliegen we straks, als we terug mogen circuleren, elkaar in het haar omdat de ene twee jaar lang doodsbenauwd was, de andere voorzichtig, en nog anderen deden alsof covid betrappen en eraan doodgaan een kwestie van bad luck is? Zoals vermoord worden op een parking bij volle maan omdat je een mooi vrouwenlichaam hebt? Sinds dertien maart verleden jaar heeft iedereen zijn gelijk. Zowel de virologen op tv als die dolgedraaide militair die zei dat hij ze zou kapotmaken, ook op tv. Zowel de familie van het slachtoffer als de sociologen die zeggen dat de moordenaar zelf het slachtoffer is van zijn persoonlijke sociale omstandigheden. Zowel de waarheid van de guillotine als die van de biechtstoel.

Gaan we de bejaarden die te lang leven blijven ophokken in verzorgingstehuizen ook als bezoek daar maandenlang kan verboden worden? En blijven we op een verlengd weekend naar de Machu Picchu vliegen als we er eens uit willen? Gaan we blijven dierlijk voedsel eten ook al kan het zonder? Of ons met onze stinkauto in files naar het fitnesscentrum haasten om daar te bekomen van de dagelijkse stress en drukte? Van al het dagelijks gelul!

Gaan we elkaar straks bij een hopelijk terugkomende Resto Ratatouille nog herkennen, na al die tijd, en elkaar dan voorzichtig vragen of omhelzen terug mag, ja of nee? Gaan we kletsen over futiliteiten om te vermijden te moeten zeggen dat we het allemaal minder dan ooit weten? Dat we serieus de grond van onder ons voeten werden weggehaald. Dat we allemaal bang zijn om ooit dood te moeten gaan? Dat we niet weten wat we morgen mogen verwachten en we bij de derde lockdown reeds waren vergeten hoe de regels tijdens de tweede waren, laat staat tijdens de eerste? Dat we bij het nieuwe voetbalseizoen terug overal de Belgische driekleur zullen zien, terwijl er met één mei ieder jaar minder rode vlaggen aan de gevels hangen en op elf juli steeds meer Leeuwenvlaggen? Is er geen werkvolk meer? Of zijn we allen aandeelhouders geworden? Mijn bankier zegt dat tweehonderd euro genoeg is om mee te spelen. En dat ook hij werknemers zal ontslaan, niet omdat er geen winst meer is, maar omdat de aandeelhouders klagen dat de winst minder dan beloofd gegroeid is. Mijn bankier is een heel mooie vrouw die zegt dat ik niets begrijp van economie en dat ze mij wel zal helpen. Gefrustreerd ga ik dan terug naar huis. Niet wetend wat ze gezegd heeft maar nog vol beelden van haar felle sensuele blik. Misschien kent ook zij, net als de jongeren, het 'Bella Ciao' van de Italiaanse partizanen nu nog enkel van idiote bankovervallers die het zingen in *La Casa de Papel* op Netflix, terwijl ze als ergerlijke dwazen staan rond te springen? Kan het leven nog infantieler en beschamender?

Verwondering

Kan er gevaccineerd worden tegen de implosie van de waarheid? Moeten we vergeten dat we stervelingen zijn? Is er anders geen leven meer mogelijk? Moet alles leuk en 'doen alsof'? Heeft de liefde dan nog zin? Zonder dood en zonder niets? Met uitsluiting van alles wat we niet kunnen beheersen en begrijpen? Durven we dan echt niet meer zingen van hoop en angst? Van verwondering om alles om ons heen?

Ik weet het: ik ben aan het zagen. Het is mijn dagje niet. Ik heb al die tijd gehoopt dat we terug zouden mogen frequenteren, bij de Unie, op café, in de concertzaal, bij elkaar thuis. Het begint er dag na dag op te lijken dat we, voorlopig nog even toch, verder kunnen met het leven op deze planeet, met die vijf miljard mensen meer dan in 1950. En voor wie het kan betalen over enkele decennia toeristische reizen in de ruimte. Net nu lijkt het alsof ik meer dan ooit in quarantaine wil gaan. Mij opsluiten in mijn kot met aan de deur een bordje met 'Hier woont een zot. Laat me met rust of ik maak je kapot!'

Of zal ik je zoals in het verhaal van de vos en de Kleine Prins regelmatig opzoeken, om dag na dag onze stoelen wat dichter bij elkaar te schuiven? Misschien kunnen we elkaar zo wat beter begrijpen? Ik ben verre van een kuddebeest, maar als we elkaar willen liefhebben zullen we elkaar minstens moeten proberen te leren kennen. En zonder dat 'kennen', die perceptie van het bestaan, ben ik weinig meer dan een vehikel voor de genen die zich willen voortplanten, als een virus dat consumeert en verteert. De mens die gaat en zich vermenigvuldigt, en verkavelt en bouwt. Ik wil meer. Succes lijkt mij niet verzekerd. Maar als ik niet probeer ga ik ten onder. Bella ciao, bella ciao, bella ciao ciao ciao.

José Vandenbroucke

Vrijheid van meningsuiting. Vandaag gehoord op de radio: "Ik vind dat je moet kunnen zeggen dat een Marokkaan eerder lui is, maar bijvoorbeeld niet dat ze gediscrimineerd mogen worden op de arbeidsmarkt."

Rillingen krijg ik daarvan. Je mag dus ongestoord een groep van mensen een negatieve stempel geven en dat bovendien massaal verspreiden!?

In de jaren dertig werd een bevolkingsgroep systematisch bestempeld met de meest absurde eigenschappen...

Je kent er ongetwijfeld de gevolgen van...

Hitler stelde onder zijn bewind een man aan die zich met niets anders diende bezig te houden dan met het verspreiden van negatieve propaganda tegenover de Untermenschen: Joseph Goebbels, Nazi-minister van propaganda.

Edoch... Laat ik het ook even hebben over het rijk der vrijheid, na corona, nietwaar. Ik kom ter zake.

Ik hoop dat de waardering voor de zorgverleners blijvend mag zijn. Er valt nog zoveel te verbeteren. Chronisch tekort aan personeel, wachtlijsten, onmenselijke werkdruk... Laat ons hopen dat de financiële premies geen doel hebben tot sussen. Ik hoop ook dat alle andere mensen uit die 'zachte' sector, waaronder uiteraard ook cultuur en onderwijs, niet langer behandeld worden als een bende watjes die voor de 'harde' sector niet geschikt bleken.

Daarom kijk ik voorzichtig optimistisch uit naar het post-corona tijdperk. Hopelijk heeft een aantal mensen hun waardenschaal wat bijgesteld. Maar wat zal de weerslag zijn op de generatie studenten en jongeren die hun zorgeloze jeugdjaren vol vriendschap, fuiven, onnozelheden... onder hun neus hebben zien voorbij glippen? Zullen ze dat willen inhalen, compenseren? Geef toe, mensen van leeftijd, dat waren toch de meest onbezorgde jaren van ons leven, nee? En die jongeren hebben dat gemist, al was het maar een jaartje of twee... Remember, een jaar was een eeuwigheid op die leeftijd. De toekomst zal uitwijzen wat deze crisis met de coronageneratie kinderen en jongeren doet. Laat ons intussen, van zodra het weer mogelijk is, opnieuw genieten van mekaars gezelschap, van onze gesprekken, onze meningsverschillen zelfs... zolang het maar samen is!

Linda Dedeurwaerder

Vrijheid, vrij beschreven

I/VIII

Vrijheid is warmte in een zee van kou.
Ze is vrij, echter niet zo vrijblijvend, voor sommigen problematisch, je moet ze aankunnen.
Ze is een gunst, je kunt ze pakken als ze er is, je kunt ze zelfs stelen en misbruiken.
Voorzichtig mee omgaan want ze is als porselein, mooi maar breekbaar; zacht en met respect, zo wordt ze het liefst behandeld, is ze langst houdbaar en op haar mooist.

II/VIII

Vrijheid is geduldig, nooit opgelegd en al zeker niet opgejaagd, ze is rust, rust na de woeling, ze geeft vertrouwen, want ze is zonder megalomane ambities.
Alles kan, niets moet, ze is vakantie en ze doet zich voor omdat het mag, het mag omdat het kan en ze wordt dankbaar in ontvangst genomen.
Gezond en wel, blij gezind, met gezond verstand aan boord en van de goeie kant, niks geen politiek, geen snode bedoelingen, geen gevecht noch gepalaver, ze is kleurenblind bovendien.
Geen toegangskaartjes vereist, ze ís het toegangskaartje, ze is vrij van inkom, in en uit en omgekeerd.
Ze is oordoppen kunnen instoppen tegen lawaai, ze is iemand uit de nood helpen, vrank en vrij, een goede daad met een goed gevoel achteraf, ze is voor herhaling vatbaar.
Ze is het gelukzalige gevoel na een te zware, te lange, maar voldane werkdag, ze is thuiskomen, ze is dankbaarheid.
Ze durft handelen, ook in moeilijke omstandigheden, ze durft spreken als anderen liever zwijgen, ze durft de waarheid zeggen, de juiste waarheid, ze durft ook zoeken naar waarheid en vragen, dat staat ze vrij, een neen heb je, een ja kan je krijgen.
Ze vereist geen vrijheidsbeeld.

III/VIII

Vrijheid is ook wel eens: laten wat is, de ander de ander laten zijn en loslaten, tot later misschien.
Ze is vrij om te gaan en te staan, vrij om te blijven of te gaan, ze is eerlijk, omdat het mag, ze is jezelf zijn in goed verstaan, zonder op te gaan, noch te vergaan.
Ze is rust vinden, diep in jezelf, ze is het heeft (weer) zin, ze kan worden herstart, na een heroplading.
Zo is het gegaan en hier is het gedaan, want ze moet zijn: nu!

IV/VIII

Vrijheid bevredigt maar genoeg is genoeg, alles met een té is namelijk taboe.
Ze moet er niet alleen zijn voor sommigen, one happy few, ze mag niet aan geld noch macht zijn gebonden.
Ze is niet beperkend, hoogstens met goede afspraken, wel te verstaan, want we zien ze graag, zonder woorden als ideaal, ze geeft een positieve stimulans, waaruit kan ontstaan iets van glans.
Ze is een mooie verstandhouding, niet kwetsend, noch beschuldigend, ze mag er zijn, ze heeft noch geeft angst, ze is niet opgelegd, niet gedwongen, hoeft ook niet afgedwongen en ze komt vanzelf, zomaar spontaan, soms onverwacht.
Ze is actief, wie niks doet, niks misdoen kan, ze durft, wie niet waagt blijft maagd, niks moet, maar ze is liefst toch blijvend, soms in stilte, mag ook, maar altijd respectvol.
Soms is ze zelfs als de nacht, moeilijk zichtbaar en in de stilte daarvan gepacht, soms moet je ze even niet kunnen hebben en dan weer wel, zo wordt ze terug van tel.
Ze is ook niet blind, maar weldoordacht, soms dus beter niet, ze is gepermitteerd en moet zijn fijn, zo wordt ze een blijver.

V/VIII

Vrijheid is niet dat mobieltje van 's morgens tot 's avonds, al wordt dat wel zo gemarketeerd, in de markt gezet, gereklameerd; Messenger, WhatsApp, gewone berichtjes en getelefoneer en het gewissel tussen al deze, de mogelijkheden aldus geschapen om elkaar te belazeren, het getricheer achter de rug, het geblokkeer, vreemdgaan en daaruit rechtstreeks voortvloeiend, pijn doen, kwetsen, slechte bedoelingen, kwellen, zomaar, voor één of andere rare kronkel, vreemde reden, slecht uitgepraat, onuitgesproken, onopgelost met het doelwit dat wordt getroffen, verward en impulsief, hoogstens enkele slechte goestingetjes voor even gestild, ten koste van, ...

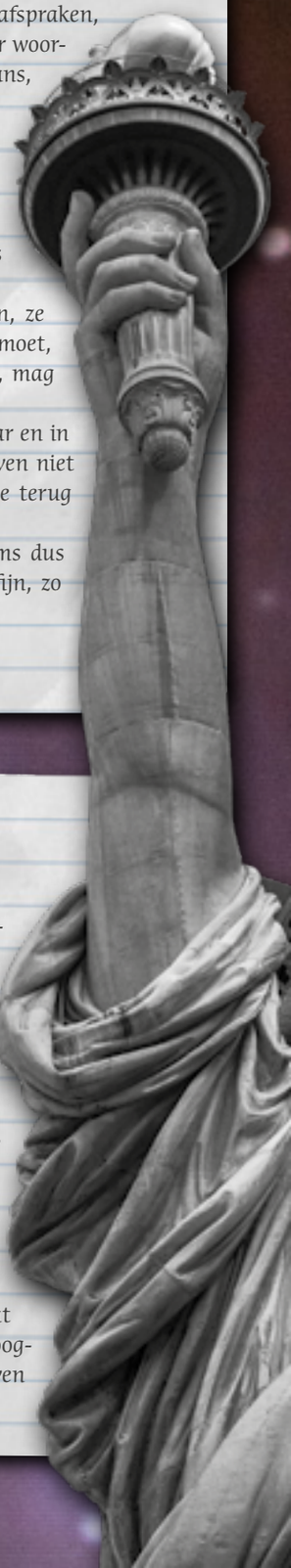

VI/VIII

Vrijheid is ook zachtheid, begrip en verstaan, verstand, gezond, verdraagzaam, traag, nadenken voor men zegt en doet, ten voordele vooruit denken van alles en allen of toch zovelen mogelijk.
Ze is ook niksdoen, ontspannen, dutten, slapen, je hoofd leegmaken van alle zorgen, alle pijn die er toch altijd weer komen of zijn.
Ze is zelfzorg, want zonder zelfzorg wordt het moeilijk zorgen voor anderen, ze is ook ergens en overal even of definitief kunnen uitstappen als dat al eens nodig is, soms hoognodig blijkt te zijn, zeker de dag van vandaag waar alles zo vlug moet gaan, waar mensen al eens ten onder gaan.
Vrijheid is ook een vreemd, misschien zeldzaam gevoel van ontspanning, even verblijd, subjectief ook, de een heeft er blijkbaar meer nood aan dan de ander, sommigen houden er zelfs helemaal niet van, ook met redenen, het kan.
Ze is mogen zijn wie je wil, en op het moment dat je dat wil, zonder blaam noch scheve blikken, maar...
Vrijheid zit in je hoofd, en je hoofd kan vreemde dingen met je doen, als je even niet goed oplet, verspeel dat spel dus liefst niet.
Je leerde haar kennen in je opvoeding, je jeugd, bij wat je is overkomen tijdens je leven, je ging er anders naar kijken, ze verandert, want alles verandert of kan ook veranderen, voortdurend, als je maar flexibel genoeg bent, dan verander je mee, creëer je nieuwe of andere vrijheden.
Vrijheid is ook kunnen thuis zijn en thuis blijven, met het hoofd en de zintuigen volledig vrij en in rust, alleen misschien, niet overbelast van impulsen, je moet niet persé ergens zijn of bijzijn om iets te beleven.
Vrijheid is iets raars, als je moet gaan werken, met een arbeidscontact, heb je ogenschijnlijk weinig tot geen vrijheid, toch kan je je er voldoende vrij in gaan voelen, je daarin zelfs gaan jeunen, ook wel raar, niet?
Vrijheid baart geen haat, geen nijd, geen jaloezie, geen gedoe, geen gemoe, soms is ze een ontlasting, een ontlading na een te lang oponthoud, een opluchting, winnen na te lang verliezen.
Ze is karakter kunnen tonen in moeilijke momenten, kop uit het zand, geen struisvogelpolitiek, geen vriendjespolitiek, ze moet er zijn voor arm en rijk niet alleen maar voor rijk, prestigieus en hoog van status, ze is niet hoog noch laag, ze gaat voor gelijk en gelijkheid, zonder jaloezie of slechte bedoelingen noch gevoelens, ze is geen strijd en vergt geen strijd, ze is de paraplu voor als het gaat regenen, de batterij die terug kan opladen.
Ze is ook stilte, recht op rust, loslaten in het hoofd, geen chaos, geen stormloop.
Geen jacht noch gejaagdheid, ze is het tuinpad van mijn vader waar ik de hoge bomen zag staan, ze is het kind van mijn moeder en ze is gewild.

VII/VIII

Vrijheid moet goede smaak zijn, zorgen voor een gelukzalig gevoel nadien, ze is endorfine na een looptraining, ieder mag ze hebben, zijn of haar vrijheid, stukje geluk, voor zichzelf, niet egoïstisch, niet narcistisch, niet geforceerd.
Ze kan ook zijn, gerust laten of gerust gelaten willen worden, ze moet dus ook zijn: altijd gepermitteerd, of zo zou dat toch moeten zijn.
Soms heeft ze tijd nodig, rijpheid, maturiteit, soms moeten lessen worden getrokken.
Ze is het kind loslaten dat aanwezig is in elk van ons, het mag er zijn en het mag eruit, het mag omdat het kan en het kan omdat het mag, ze is de plas waarin mag worden geplenst, de broek die mag worden besmeurd, de kous die mag worden gescheurd.
Vrijheid is veiligheid, geen angst noch haatgevoelens, ondeugend mogen doen en je toch geborgen voelen, ze is gewild en ontspannend, ze is welgekomen mogen zijn, ze is de regen na een te warme dag, onder moeders paraplu, onbevangen en terug vrijlatend, vrij kunnen ademen en bewegen zonder te belemmeren, genietend en genotvol zonder overdrijven, ze is uitnodigend.

VIII/VIII

Vrijheid is de slaap die mag worden geslapen zonder burenlawaai, ze is rekening houden met, ze geeft geen overbodig gepieker, ze is geen kwelling, geen geseling, ze is ongetourmenteerd, zonder vreemde muizenissen in het hoofd, ze is vrij en ongedwongen, ze is zonder geloof, niet kankerverwekkend, ze kent geen denkfouten en ze mag bloeien, groeien en floreren, de ultieme droom misschien.
Ze is liefst klasse, echte klasse, van en met klassemensen maar klassenloos, onafhankelijk, zonder politieke kleur en niet enkel voor die happy few, ze is ook weten wat je wil, ze vergt geen zware arbeid, ze is niet ongewild en vermoeiend, ze doodt niet, ze vergt geen auto, geen getuut, gejaag en gestress, ze is prettig en geduldig, ze is geen wapen.
Vrijheid die gepakt moet worden maar niet deugd, deugd niet, is ondeugend en wordt afgestraft, ze is of moet zijn of worden, een toestand, in evenwicht en goedbedoeld, er is over nagedacht, de gevolgen goed ingeschat, ze is vrije wil, om te leven en te laten leven, ze geeft lucht, is luchtig en licht, gemakkelijk verteerbaar, zou dat niet het doel moeten zijn, voor ons en ons heelal?

Johnny Verkest

beeldend werk: Benoit Goethals

Welke vrijheid?

vrij·heid *(de; v; meervoud: vrijheden)*
1 **het vrij-zijn;** = onafhankelijkheid: vrijheid, blijheid; iedereen moet maar doen waar hij zin in heeft
2 **daad die de gewone grenzen overschrijdt:** zich vrijheden veroorloven

(volgens de Dikke Vandaele)

Juist voor mijn hoogdag, de strijddag des arbeid, heb ik een mooi cadeau gekregen: mijn uitnodiging voor de Vaxpo in Kortrijk. En, ja vanmorgen kreeg ik na het meten van mijn temperatuur tussen mijn ogen en een beetje hoger dan mijn neus, die moet minder zijn dan 36°, een vaccin, 'EW616' ingespoten in mijn linker bovenarm. Wat dacht je? En zeer vlot verlopen, zelfs geen tijd gehad om mijn digitale krant uit te vlooien. Na de volgende afspraak, zonder ongelukken, kan ik richting de vrijheid. Maar welke vrijheid?

Onafhankelijkheid

Komt het rijk van de honing en de ons nog resterende bijtjes terug in de vorm van een herwonnen vrijheid? Maar hoe zal die herwonnen vrijheid eruit zien?
Zal het de liberale vrijheid zijn? Ja, die vrijheidsstrijders van de Vrije Liberale Gedachte kwamen er een tijdje geleden op Canvas toch niet zo goed uit. Meer en meer controle met camera's in middelgrote centrumsteden, controle via uw gsm of smartphone. Kortrijk en Mechelen hé.
Of zal het de anarchistische vrijheid zijn? Wat is anarchie? Doen wat je wil? Maar daar hoort ook een maatschappelijk engagement bij. Johnny Rotten, de grootgeldverdiener van en door de punk, wil een proces aanspannen tegen de makers van een reportage over zijn groep. De vrijheidsstrijders van de gedachten, punkers? Lederen vesten en andere attributen zijn geen haar beter zeker dan de blauwe te nauwe kostuumpjes?
Dan heb je natuurlijk de vrijheid van de centraal-democraten, waar de vriendjespolitiek er toch blijft in zitten… neem nu eens Veerle en haar familie. Maar juist, bij ons is de streek van vlas en niet van appels en peren, en zijn de centraal-democraten niet meer aan zet.
En ja, zou Deborah uit Nieuwpoort al een spuitje gehad hebben? Deze dame komt ook in contact met veel burgers. Ewel, ik *jeun* het haar met al mijn liefde in mijn klein hartje. Conner neemt de verdediging voor haar op en Frank is niet aanwezig na het overlegcomité… raar verhaal hoor.

Maar goed. Wat is dat dan, vrijheid, voor ondergetekende? Met deze vraag aan mijn ego maak ik het mezelf zeer moeilijk.

Zeker, de vrijheid van staken is belangrijk, en ook de vrijheid van pers. Triestig om te moeten lezen in de plaatselijke pers dat onze Kortrijkse burgermoeder veel kritiek had op een staking voor loonopslag voor de werknemer van amper 0,4 ten honderd. Dat is ongeveer vier euro per maand, dus amper genoeg om een groot gezond brood met een beetje beleg te kunnen kopen per dertig of eenendertig dagen. Waw, wat een sociale vooruitgang hoor. *Preus* dat ik in K-town woon! Ja, mevrouw de burgermoeder, en dat enkele dagen voor onze Rode hoogdag… is dit echt een uitspraak in uw functie? Kreeg je reactie van de Vooruit-collega's in uw college? Moet een koekenhen niet spreken voor al haar kinderen in de stad?

© Koen Suyck

Iedereen moet een leefbaar inkomen hebben om zich 'vrij' te voelen. Vanaf dag twintig tot dag dertig of eenendertig van de maand moet je kunnen leven zonder uw rekenmachine te moeten raadplegen om de eindjes aan elkaar te calculeren. De armoede moet aangepakt worden. Voor hoeveel zelfs werkenden heeft een maand te veel dagen om iedere dag deftig en waardig te (over)leven? En om het 'geestelijk welzijn' te bevorderen moeten er genoeg mogelijkheden zijn om ne keer bijeen te zijn in de horeca, van frietkot over café tot ne keer iets meer gaan eten, om op reis te gaan met de familie of het gezin, met vrienden of alleen, om een streep cultuur mee te pikken. Maar de vrijheid om dat te doen hebt ge dus allemaal niet zonder een leefbaar inkomen.

Zich vrijheden veroorloven

Ja, ons economisch systeem is een pest. Hoe groter het inkomen, hoe minder solidariteit. Veel vrijheidsstrijders van de liberale vrijheid zijn echt tegenstanders van de openbare diensten. Terwijl die gedwongen zijn om minstens 2% per jaar te besparen op hun werkingsmiddelen. Hoe kunnen deze diensten dan nog 100% werken? Zolang de controlediensten onvoldoende middelen hebben om ervoor te zorgen dat uw gezondheid, uw voedsel, uw sociale zekerheid, uw spuitje, uw fiscale aangiften en nog veel meer in orde en gegarandeerd zijn, is *bleu je veux* super blij en staan N-VA en VL.b(lok)elang in de coulissen de handen warm te wrijven!

Ja, beste lezer, Uw Openbare Diensten zorgen voor U, van uw geboorte tot uw dood. Er is de kinderopvang, de kleuterschool, het lager onderwijs tot eventueel den unief. En als je gaat werken, enfin, als je misschien degelijk werk kan vinden, kan je genieten van het jaarlijks verlof, en als je dan opeens ziek of werkloos wordt, of een arbeidsongeval hebt, zijn ze er weer, tot je klant bent in 'mijnen' dienst voor uw pensioen! Dat zijn allemaal openbare diensten. In de naam van de Vrijheid en de Gelijkheid zorgen ze voor U. En ja, ik vergat nog op te noemen… zijn uw kinderen ziek? Hebben ze logo nodig omdat ze niet voldoende horen? Heeft het begeleiding nodig, als uw kind niet goed kan zien? Of de revalidatie van uw 'oude' mama of papa, en de rest van de zorg? Rampen bestrijden, branden bestrijden, iedere dag rukken ambulances uit om U te helpen in nood. Dit doen openbare diensten voor U en uw geliefden, voor alle burgers. En voor allen met gelijkheid!

Beste lezer, denk er eens over na. Wat is vrijheid voor u? Welk model kies je?

Frank Mulleman

Mars Virusfree
De Colombus

beeldend werk: Stefanie Tanghe

Het Rijk van de Schijnvrijheid

Ik weet niet meer wie er als eerste begon te leuteren over 'Het Rijk van de Vrijheid'. Het werd verkondigd als zijnde in zicht. Zever in pakskes: iedereen is vrij. Ik verduidelijk: wie stopt voor het rode licht doet dit uit vrije wil, net zoals de overtreders die door het rood rijden. (Voor wie wil zeuren over het niet bestaan van de vrije wil, ga je gang, ik heb dovemansoren als het mij past.) Overigens, Liberté, Égalité, Fraternité (Vrijheid, Gelijkheid, Broederlijkheid) is het devies van de Republiek Frankrijk en staat in de Constitution française sinds 4 oktober 1958. En wij krijgen alleen maar de vrijheid!? Dank u wel!

Laat ik eerst enkele puntjes op de i-tjes zetten. Aandacht: het zal wat uitgebreid zijn. En misschien zal de chronologie wat door elkaar lopen.

Het begon met de oekaze: houd (2de persoon, meervoud) anderhalve meter afstand, ne-meter-en-olf. De regering was blij, ze kon weer eens bazen. Gaarne gedaan, maar ik had geen metalen hoepel met een diameter van drie meter om met een gareel rond mijn middel te dragen bij het verlaten van mijn woonst. Het zou ook moeilijk geweest zijn op straat en in warenhuizen waar de rekken amper twee winkelkarretjes breed uit elkaar staan. Enfin, iedereen deed alsof. Het werd zelfs aanschuiven in kronkelende rijen, van elkaar gescheiden door een afsluiting genoemd naar Gaspard-Félix Tournachon, artiestennaam Nadar (schrijver, tekenaar, fotograaf, journalist en ballonvaarder). De breedte tussen de pootjes is misschien iets meer dan 60 cm. Bijgevolg: omtrent een behoorlijke afstand in de lengte en in de breedte met moeite een meter. Bekenden die elkaar aldus aanschuivende tegenkwamen konden gemakkelijk een praatje maken over de afscheiding heen. Wonder boven wonder werd dit door de regering opgemerkt en dus volgde nog een oekaze. Iedereen moet een mondmasker bijhebben en dragen, met nog enkele randvoorwaarden naargelang de drukte op het publieke domein. En "Blijf! In! Uw! Kot!" Alleen noodzakelijke verplaatsingen zijn toegelaten. En winkels dicht.

Het is nu eenmaal zo dat er geen zwaai- of knipperlichten branden boven de hoofden van besmette personen. Het onzekere voor het zekere nemen en iedereen beschouwen als besmet is dan zeker begrijpelijk. Dat het mondmasker de besmetting van de drager ervan niet tegenhoudt is slechts een kleine bijkomstigheid. Ook werd er bericht over 'illegale bijeenkomsten' waarbij de regels met de voeten getreden werden. Uiteraard moesten even later de cafés sluiten. Tussen de bedrijven door werd Kwistig met het Wierookvat Gezwaaid naar, en de Loftrompet Gestoken voor De onderbetaalde Zorg. Meer kon er niet vanaf, zelfs niet met terugwerkende kracht. (Dat laatste is een verwijt aan talrijke generaties bewindvoerders.)

Na lockdown 1 kwam lockdown 2; voor de eerste werd het woord quarantaine gebruikt, als ik me niet vergis. Lockdown, wat is dat eigenlijk? Kwestie van de definitie scherp te stellen keek ik even op Wikipedia. Het invoeren van het woord verwees meteen naar het virus. (Scheldwoord.) Aha, even proberen met 'union', vakbond in het Engels. Union Sint-Gillis. (Vloek.) Union in combinatie met lockdown: weeral covid19. Het proberen van 'vakbond' in het Nederlands en dan English aantikken. Nogmaals hetzelfde. (Diverse S & V door elkaar.)

Een lockdown was in de Verenigde Staten een wapen in de vakbondsstrijd dat zowel door de vakbonden als de werkgevers gebruikt werd. Het was een complete sluiting van de fabriek of het bedrijf, ongeacht wie de lockdown organiseerde, tot de andere partij toegaf. "Ah, ge wilt gij loonsverhoging! Ik leg mijn fabriek stil. Dat zal u leren!", ofwel "Aha, ge wilt de lonen niet verhogen! Awel, we sluiten uw fabriek." Voor zover ik weet heeft covid19 nog niet gecapituleerd. De versoepeling zou dan de deur naar het rijk van de vrijheid zijn. Mijn voeten. Met afstand en mondmaker gewapend mochten de mensen terug naar de kapper, kwestie van toch enig sociaal contact te hebben. Niet allemaal tegelijk evenwel, en op afspraak, kapper of kapster en één klant. Dat is nogal sociaal contact nietwaar. Een bomvol volkscafé heeft er geen lap aan.

Binnen de kortste keren evenwel werd die versoepeling weggewerkt door de tweede golf. Allez, iedereen kon terug in zijn kot blijven. Er bleven wel nog enkele kleine probleempjes op te lossen. De school was er een van. Moeten of mogen onze kinderen naar school, ja of nee. Oei, onderwijs is een gemeenschapsmaterie. Meteen moest het federale niveau onderhandelen en afspraken maken met het gemeenschapsniveau. De een was voor, de andere tegen, dus werd er een compromis uitgedokterd. Als ik het goed heb mogen de kindjes naar de school, met of zonder spatlap voor het aangezicht naargelang de leeftijd, maar niet naar de universiteit. Studenten zijn toch gewend op hun kot te zitten wanneer de cafés gesloten zijn; die hebben dus geen sociaal contact nodig.

Ondertussen mogen we weer een terrasje doen. Hoe de discriminatie van cafébazen (m/v) zonder terras het virus zal vernietigen is een raadsel de Griekse Sfinx waardig en zelfs Oedipus zou het

niet kunnen oplossen. En ook die versoepeling bleek een probleem te zijn: volgens expert A kwam ze te vroeg, wat meteen werd tegengesproken door politicus B en zo verder. Enfin, het fameuze 'Rijk der Vrijheid' kan uiteindelijk wel eens achter de vaccinaties verscholen liggen – is er een ontdekkingsreiziger in de zaal? Ikzelf heb wegens mijn jeugdige leeftijd reeds mijn twee prikken gekregen. Naar sommigen menen kom ik nu in aanmerking voor privileges. Het is al een tijdje geleden dat dit werd voorgesteld en becommentarieerd door de journalistiek. Een filosoof liet weten tegen het gebruik van het woord 'privileges' te zijn. Dit is één. Mogen we terug op reis? Landen die voornamelijk van het toerisme leven zijn voorstander. Wel zal de reiziger een coronapas moeten hebben, negatief testen en/of in quarantaine gaan gedurende x aantal dagen, afhankelijk van het bezochte land. Dat is twee.

Eén en twee samen genomen en gezien de reeds genomen maatregelen alhier te lande, blijkt dat we met volle zeilen afstevenen op een maatschappij met twee snelheden, waar de een al meer zal mogen dan de ander. Er valt evenwel te vrezen dat er niets zal gedaan worden om de door de overheid aangerichte sociale schade te herstellen. Het beloofde land is het Rijk van de Schijnvrijheid. Mijn dank aan de fils à papa die onze eerste piet is, zijn federale collega's, de Vlaamse minister-president en consorten, is dan ook immens, enorm, onmetelijk en reusachtig groot. Hun staatsmanschap zal ongetwijfeld door de geschiedenis erkend worden en voor het nageslacht bewaard blijven. Applaus, staande ovatie en standbeelden a.u.b.

Ah ja, sinds negen juni is ongebreideld, pardon, ongemaskerd knuffelen terug toegelaten. Naar ze zelf verklaarde gaf de betrokken minister ons een stuk verantwoordelijkheid terug. Ik wist niet dat ik mijn verantwoordelijkheid kwijt was. Go f... a duck!

Johan Walgraeve

VRIJHEIDSMIJMERINGEN

Vrij zijn als een vogel! Weet je nog, dat liedje van Merlijn de tovenaar. Hij vroeg aan een jongen wat zijn wens was en hij antwoordde: "Meneer, meneer, ach meneer. Ach meneer een mooie vogel wil ik zijn. Met sterke vleugels alstublieft meneer Merlijn. Een mooie vogel in de lucht, met pluimen, poten, en een vlucht, en alle kleuren van de regenboog. Ach meneer, een mooie vogel wil ik zijn." De tovenaar was heel verrast. "Wil je niet veel geld? Of..." Maar de jongen wou alleen een vogel zijn. Zo gaat het liedje van eind de jaren zestig intussen. En er zijn nog wel mensen die vliegwensen hebben, zoals Panamarenko, die je dan in zijn kunstwerken terugvindt of Leonardo da Vinci die er prachtige tekeningen van maakte.

Maar vrijheid bestaat alleen als je ook handelt uit respect voor de ander, voor moeder Aarde, voor al wat leeft. En vrijheid staat niet alleen op zichzelf. Er zijn ook nog die andere twee, je weet wel, égalité en fraternité of gelijkheid en broeder- of zusterlijkheid.

Zolang er geen gelijkheid is zullen we geen echte vrijheid kennen. Ongelijkheid neemt juist vrijheid af van anderen wiens kansen niet dezelfde zijn. En waarom zou die ander verschillend zijn van een broer of een zus?

Het Rijk der Vrijheid... Neen, dat ken ik niet. Het doet me denken aan Het Rijk der Vrouw, de voorloper van Libelle, een maandblad voor vrouwen uit de jaren zestig en zeventig. De vrouwen stonden toen nog aan de haard.

Laatst hoorde ik op de radio een muziekprogramma dat een ode bracht aan Wannes Van de Velde. Het bracht me terug naar die zelfde jaren zeventig. Met die mooie opvoeringen van het toneelstuk *Mistero Buffo* van de Internationale Nieuwe Scene en de sfeer van de bruine kroegen. Nee, hij komt niet terug die tijd, maar...

Er is zoveel verloren gegaan van wat ik het samen dingen doen noem, zingen, lachen, dansen, ... Minder oordelen!?
Kunnen we nieuwe eilanden creëren van gelijkheid, diversiteit, creativiteit, solidariteit, samenzijn, samenwerken en nog zoveel meer.
Waarom wil de overheid zijn burgers zo bespioneren met al die camera's? Werk de ongelijkheid weg en die worden allemaal overbodig!

Ik verlang tot we elkaar weer in alle vrijheid mogen ontmoeten!

Marij Defieuw

Slapstick of niet?

"Ik ben het beu, die regels... Dat iedereen maar snel gevaccineerd is! Het kan niet rap genoeg gaan. Dat ik maar vlug aan de beurt ben. Dat ik me weer veilig voel en op reis kan en op restaurant en café, dat we film en theaterzalen kunnen vullen. Dat we onze vrijheid maar snel terug hebben."

We kennen het intussen allemaal, de roep en het verlangen naar vrijheid. Het vaccin lijkt ons daarbij de noodzakelijke veiligheid te bieden. Zonder veiligheid geen vrijheid. Maar is het effectief zo? Zal ons gevoel van vrijheid terugkeren met het vaccin?

Een fascinerend spektakel

Een situatie waar ik een paar dagen geleden getuige van was, deed mij stilstaan bij dit gegeven.

Het liep tegen half mei, de coronacijfers waren al wat beter. De belofte van het heropenen van de winkels en terrassen zinderde in de lucht. Late aprilse grillen teisterden onze leefwereld.
Het is vrijdagavond en ik wil snel nog even wat bloemaarde en plantjes halen om mijn terras op te fleuren. De weg naar de groothandel loopt via een T-kruispunt. Het is er druk waardoor ik noodgedwongen tot stilstand kom achter een rij wachtende auto's. De wekelijkse vrijdagavondgekte. Er zit er niets anders op dan 'een verplichte pauze' te nemen.
Op dat moment ontrolt zich voor mijn ogen een fascinerend spektakel.

Voor een goed begrip van het verhaal lijkt het mij noodzakelijk even de situatie te schetsen. Een rij auto's (waaronder ik) wachten aan het eind van de Veldstraat om de Gentsebaan rechts op te rijden. Intussen verzamelen stilstaande auto's zich op die laatstgenoemde baan om in te draaien in de Veldstraat. Een extra meespelend element: verderop de Gentsebaan regelen verkeerslichten de drukte. Groen is het signaal dat alle auto's volle gas kunnen doorrijden. Rood legt de drukte op de Gentsebaan even stil zodat de wachtende auto's van en naar de Veldstraat kunnen indraaien. Een laatste factor in de situatie: aan het einde van de Veldstraat is een zebrapad dat voetgangers of fietsers toelaat het drukke punt veilig over te steken. Ik hoop dat u nog mee bent.

En nu het fascinerende spektakel. Terwijl de auto's in de Veldstraat ('mijn' rij dus) wachten om de Gentsebaan rechts op te draaien (op die baan is het net druk want de groene verkeerslichten even verder laten het verkeer vlot door) komt er links op het voetpad een oudere man aan geschuifeld. Voetje voor voetje. Een beetje gebogen met een pet op het hoofd en een stok in de hand. Het is duidelijk dat hij de Veldstraat wenst over te steken. Het zebrapad ligt voor hem. Gewoontegetrouw kijkt hij links en dan rechts, ziet dat de kust veilig is en stapt het zebrapad op. Op zijn eigen rustige tempo, een beetje waggelend, stapt hij verder, zich veilig voelend op de voorgedrukte witte strepen. Zijn tempo is traag maar gestaag, beseffende dat hij zich hier niet kan permitteren om te aarzelen, hier op dit parcours, in deze omstandigheden.

Intussen sluiten extra auto's zich aan bij de rij wachtenden. Dat geldt zowel voor de file waar ik in sta als voor de voertuigen op de Gentsebaan.
De oude man nadert het midden van het zebrapad. Ongeveer halverwege kijkt hij even op om de afstand naar het eindpunt in te schatten. Een paar seconden maar. Toch blijken ze genoeg om de volgende bewegingen in gang te zetten.

De chauffeur van de eerste wachtende auto van de Gentsebaan (waar het intussen rood geworden is en er dus geen auto's meer passeren) kan de spanning niet meer houden - de traagheid wordt té tergend. Hij geeft gas en draait in een scheurend tempo, achter de rug van de oude man, de Veldstraat in. Deze laatste schrikt, recht zich een beetje, kijkt voorzichtig naar achter, zich intussen stevig vastklampend aan zijn stok. Veel tijd om tot het besef te komen van wat er gebeurt heeft hij niet, want het hek is van de dam. De tweede auto volgt. De man, even in paniek, houdt zich staande. Tot overmaat van ramp heeft deze plotse bom van losgeslagen energie ook effect op de wachtende auto's in de Veldstraat. Ook daar beslist de persoon in de eerste auto om van de gelegenheid gebruik te maken – 'de oude man staat nu toch even stil op het zebrapad', sust hij zichzelf en wellicht duurt het wachten ook voor hem te lang – en rijdt ook hij de Gentsebaan op. En ja, ook de chauffeur achter hem wordt aangestoken door zijn kordate handeling en volgt. Alsook de rest van de wagens.

Oase

De oude man intussen draait paniekerig rond, midden op het zebrapad, zijn vermeende, veilige oase. Je ziet hem aarzelen, maar hij heeft geen keuze. Hij zit gevangen tussen twee rijen van haastige auto's die de kans om door te rijden niet willen

laten voorbijgaan. Eén van hun laatste bekommernissen is de man in het midden. De traagheid, de aandacht, het gefocust zijn, zijn tempo en korte pauze passen niet in dit plaatje. Zo simpel is het toch? Wij moeten vooruit! En die man moet het maar even uitzitten. Dat doet hij ook. Welke andere keuze heeft hij?

Met stijgende verbazing zit ik te kijken. Het lijkt een eeuwigheid te duren: het beeld van die paniekerige man in het midden van die hectische vrijdagavondspits. Niemand stopt! De man blijft er schijnbaar kalm bij, maar ik voel een ongelofelijke verontwaardiging opkomen. Ik zie hoe die man plots onvrijwillig vast komt te zitten in een absurde situatie waarin hij bovendien gevaar loopt, maar waar niemand zich iets schijnt van aan te trekken. Ik sta perplex!

Wat bezielt ons? Waar zijn wij mee bezig? Is dit onze vrije wereld waar wij zo naar smachten? Is dit de vrijheid die we voor ogen hebben?

Zie de oude man, die zich veilig waant omdat hij gebruik maakt van een zebrapad dat hem als voetganger zou moeten beschermen maar toch gevangen zit in een dolgedraaide wereld rondom hem. Zie ook de chauffeurs die onder de druk van de omstandigheden (de druk om ergens dringend te moeten zijn; de druk van de omstaanders; de innerlijk druk op basis van de zich opgestapelde stress van de voorbije week?) hun eerste beste kans grijpen om sneller weg te komen, ondanks dat ze iemand in gevaar brengen en ondanks dat ze de afgesproken regels overtreden. Zijn zij vrij? Zijn zij veilig?

En ik als toeschouwer, ben ik vrij? Ik die in mijn auto zit en snel nog even iets wil kopen, nog net voordat de winkels sluiten, want morgen zijn er andere beslommeringen dus moet het nu... Integendeel, het incident drukt mij met mijn neus op de feiten hoe ook ik in gans dit verhaal gevangen zit. Is dit de wereld waar ik in leef, waar ik deel van uitmaak? Angst komt even bovendrijven, samen met de vraag: "Komt dit nog ooit goed?"

Ik stel me opnieuw de vraag: Hoe vrij zijn wij? Is een vaccin de oplossing tot ware vrijheid? Is het feit dat we weer op terrassen kunnen zitten, of festivals mogen meemaken, het licht aan het einde van de tunnel? Wellicht zal het even een gevoel van vrijheid geven, maar zullen situaties als hierboven veranderen? Zullen we, net zoals de oude man midden op het 'veilige' zebrapad, of net als die autobestuurders, ook dàn niet blijvende ervaringen hebben waarin we gevangen zitten? Zal mijn angst voor de toekomst daardoor veranderen?

Zijn uiterlijke omstandigheden wel de oorzaak van onze onvrijheid? Is vrijheid niet vooral een gevoel binnenin? In iédere situatie zitten beperkingen of onveilige elementen, moeten we daar - in een maatschappij waarin we samenleven en verbonden zijn met elkaar - sowieso niet altijd rekening mee houden? Is vrijheid dan ooit helemaal 'vrij' of is het een keuze om op een bepaalde manier met de omstandigheden om te gaan, rekening houdend met de beperkingen en met de anderen, waarbij we de kansen en mogelijkheden blijven zien en er mee aan de slag gaan?

Hopeloos maar niet ernstig

In het radioprogramma op zondagvoormiddag 'De toestand is hopeloos maar niet ernstig' hoorde ik één van de sprekers – waarvan ik jullie helaas de naam moet schuldig blijven - in een column vertellen hoe hij de coronatijd helemaal niet als beperkend had ervaren. Vanaf het moment dat er weer met twee mensen buiten mocht afgesproken worden, hadden ze bijna ieder weekend een koppel uitgenodigd om samen te eten op het terras (hij was zelf een fervente hobbykok). Tijdens de zomer en ja, ook tijdens de winter. Er ontstonden soms hilarische toestanden, met dekentjes, mutsen, handschoenen en vuur en een gasbrander. Kaarsjes-verlichting en in uitzonderlijke gevallen gebruikten ze zelfs warmtepleisters die je in je schoenen of onder je kleren kan schuiven. Dit alles om toch maar vrienden te blijven zien. Het waren leuke gezellige momenten die steeds veel plezier brachten. Momenten waaraan ze zeker met een glimlach zullen terugdenken. Corona hen beperkt? Nee hoor, dit zijn blijvende leuke herinneringen, daar was hij zeker van.

Ook mijn kijk op de hoger beschreven hectische verkeerssituatie waarover ik daarnet nog zo verontwaardigd was en waarin ik de maatschappij als beperkend en schuldig beschreef wordt opeens helemaal anders op het moment dat ik besef hoe absurd deze situatie eigenlijk is. Mr. Bean (voor diegenen die dat personage nog kennen) zou hier een prachtige sketch aan hebben. Een paniekerige hilarische man in het midden tussen twee rijen dolgedraaide auto's. Onhandig en onzeker zoals de figuur Mr. Bean was, met grote bewegingen, alles fel overdreven, maar ongetwijfeld een grappige anekdote neerzettend. Als ik het vanuit die invalshoek bekijk wordt de toestand voor mij 'nog altijd hopeloos' maar opeens 'niet meer zo ernstig'. Het geeft mij op dat moment een gevoel van beVRIJding! Het is niet de angst die ons vooruit helpt, het zijn de mogelijkheden.

Oh ja... Om u nog extra gerust te stellen: de oude man op het zebrapad heeft het er goed van afgebracht. Toen de verkeerslichten even verderop weer op rood sprongen viel alles weer stil en kon de man rustig verder zijn gang gaan. Tegen de tijd dat ik op de Gentsebaan reed was hij al even gevorderd op het voetpad. Hoe hij zich voelde? Geen idee, maar wellicht dacht hij helemaal niet aan vrijheid of zo. In ieder geval schuifelde hij gewoon verder. Een beetje gebogen, leunend op zijn stok.

Dominique Vergote

Straks

Straks betreden we met z'n allen Hét Rijk der Vrijheid. Of het ons werkelijk lukt, weet ik op dit eigenste moment nog niet, evenwel als wegdromen al een beetje mag, spot ik er met heel veel goesting een resem lachende gezichten, weelderige tierlantijnen en veelkleurige taartpunten. En als ik dieper kijken durf, voel ik zelfs de tijd die er vergeten wordt.

Wanneer ik die opgesomde heerlijkheden naast mijn dagelijkse beslommeringen leg, sta ik meteen mee met die tijd en bij een vraag een ietwat stil. Zouden ook daar kussens kwellen kunnen? In het Slaaprijk waar ik mijn persoonlijke vrijheid zo goed als voluit probeer te proeven, noem ik die laatsten vaak té dik, té breed, té lang, zelfs té saai. Kortom, die drommelse deksels derangeren me.

Misschien duw ik mijn gedachtenboot naar dekselse gewoonte opnieuw te snel af en hou ik mijn tekst voor die vooruitblikkende en sterk naar vrijheid verlangende lezers beter emotioneel proper. Een losse vergelijking tussen twee Rijken is niet zonder gevaar. Waarom zou ik moedwillig roet in eten gooien? Dromen zijn niet immer bedrog.

Mijn hoofdkussens lijken sterk op elkaar en wij ook allemaal een beetje. De ene kan strikt genomen de andere vervangen. Voor de verschillen in stand sluit ik bij nacht nederig de ogen. Dat het ene exemplaar wat dichter bij de rand ligt en het andere vaker rijkelijk wordt geschaard, probeer ik dan niet te zien. Enige opschudding maakt nauwelijks een verschil. Als ik moedwillig ermee gooi, bukt een omstaander zich natuurlijk beter. Erdoor besef ik nog sterker dat ik dagelijks een kussenkeuze heb. Dewelke ik het dichtst tot mij neem of verafschuw bepaal ik lekker zelf. Ook beheer ik in volle vrijheid van denken eenieders sloopkleur. Echter, één prangend gegeven heb ik nooit in de hand, die kwelling dus. Het besef die gedwee te moeten dragen, kwelt mij op zich al danig. Edoch, wat maakt die items in hun gelijkheid zo verschillend?

Na verscheidene nachtelijke kwelmomenten overwoog ik enige tijd terug een persoonlijk experiment. Paraat én scherp voelde ik me meteen; groots evenzeer want ten dienste van de mens kwam ik op niveau. Die Nobelprijs wachtte me op!

Het experiment zette ik evenwel nooit volledig op touw. De onzachte details die tot mijn algehele uitwerking hoorden, bleken snel ongeschikt. Ondanks mijn schamele, verwoede pogingen, kwam ik toch een ietwat moeilijk tot die minnelijke schikking. Om hun rechthoekige karakter ging het me niet. Tolerant was ik best. Geld om mij kussenmatig op te werken bezat ik niet; voldoende naïviteit om mijn entourage te houden wél. Er restte mij te aanvaarden dat de kwelgeesten me veelal beestig én eerder onverwacht in hun klauwen hielden. Op de vooravond van een belangrijke bevrijding, kon ik mezelf noodgedwongen in de beddenschaal leggen.

De vrijheid die ik namelijk vooropstel, vraagt naar respect voor ieders eigenheid. In een vrij Rijk kan welbevinden dan pas rijkelijk vloeien. In mijn Slaaprijk vecht ik bijna ongewild gewild met een vreemde vorm van ongelijkheid. Wellicht kamp ik met een vorm van perfectie net omwille van die eigenheid die ik voor mezelf graag koester. Natuurlijk probeer ik die na elke dagtaak onverschrokken terug te vinden. Elk kussen op zich biedt mij erbij een stuk comfort. Alleen durf ik zo moeilijk zien dat ook die in hun eigenheid verblijven willen. Sterker nog. Ondanks hun verwoede pogingen en mijn onhebbelijkheden laten die me nooit zélf los.

Ik kan mezelf wel voor de kop slaan. Uiteraard nestelt inhoud zich mee in kussenveren, een lichtheid in hun natuurlijke pracht maar met een pak donker verleden, veelal onder dwang. Vele kwellingen blijven ongezien. Kussens dragen en verdragen. Het Rijk der vrijheid versus Slaaprijk. Zal een kussengevecht in deze bevrijdende tijden tellen kunnen?

Linde Moreel

GASTENBANK

Vandaag zet ik
de tuinstoel
klaar voor jou.

De stoel staat
klaar op mijn terras.
Misschien kom je
wel vandaag.

Ik zet er 2 klaar,
1 voor jou en
1 voor mij
en de zon
die is er ook
en ze lacht.

Miep Lambrecht

AGENTSCHAP ZORG & GEZONDHEID

Vlaanderen
in zorg

COVID-19 VACCINATIE

Afz : PB33 - Halle Centrum 1500 Halle

DE KAPPAERT SOUTH-X

UITNODIGING COVID-19 VACCINATIE

José Vandenbroucke
Stedestraat(Z) 41
8550 Zwevegem

Maak je afspraken

Bevestig of pas je afspraken zeker aan zodat het vaccinatiecentrum weet dat je komt.
Vraag hulp aan familie of iemand in je buurt als je dat nodig hebt.

Surf naar www.laatjevaccineren.be/registratie
En meld je aan met je vaccinatiecode **Veeacae3aab28461**.

Of **scan** .

COVID-19 VACCINATIE

Dit document ontvang je ook digitaal via e-box. Ook terug te vinden op http://burgerportaal.vlaanderen.be

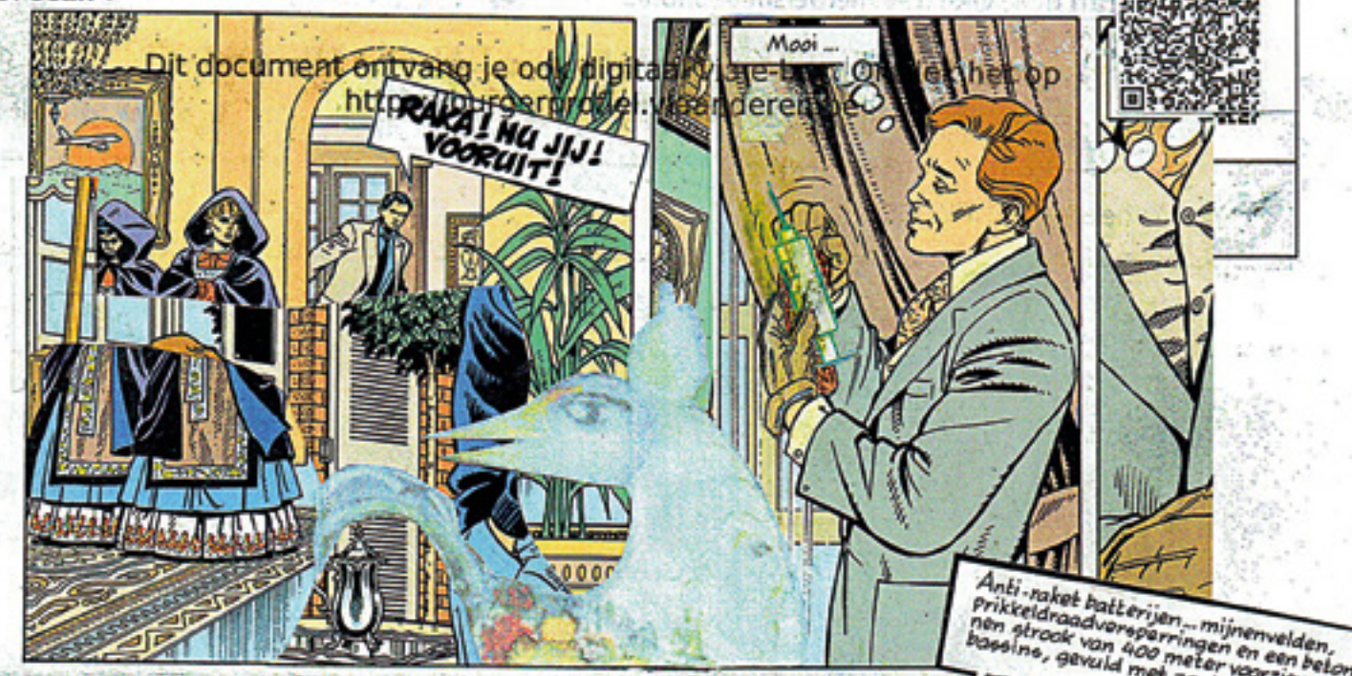

Je kan de
www.laa

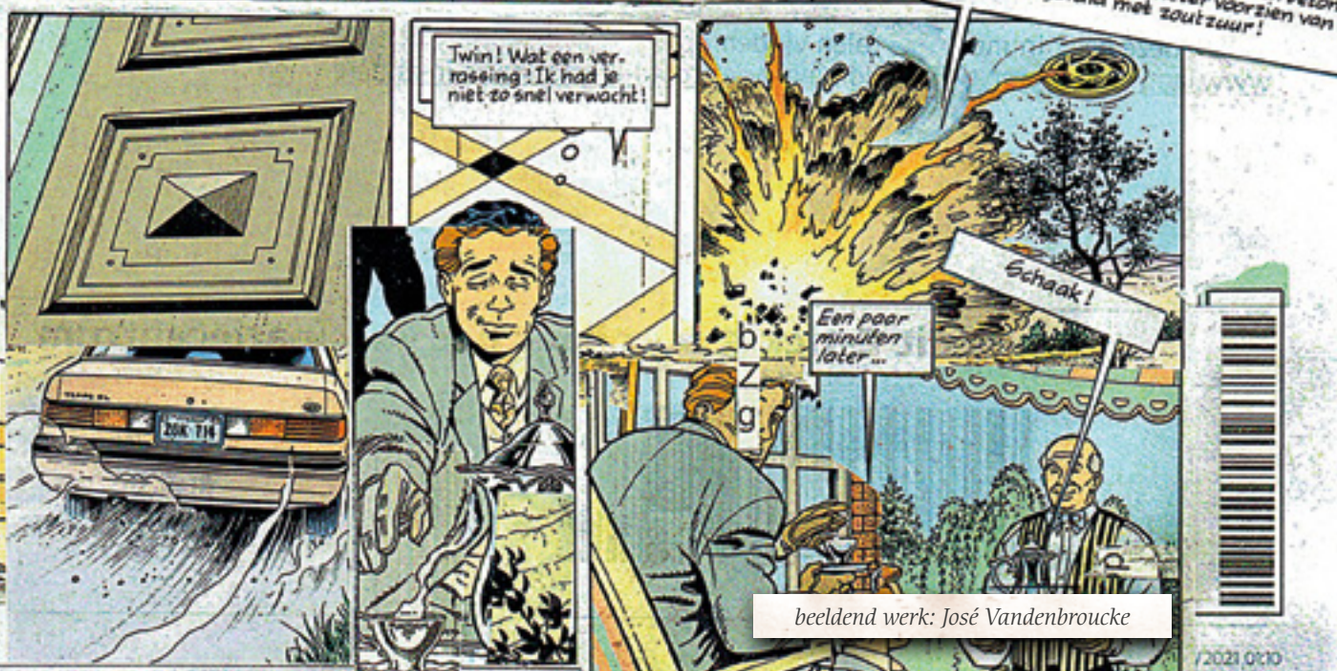

beeldend werk: José Vandenbroucke

Dit document ontva
http://

Breng dit E-ticket mee naar het vaccinatiecentrum

/2021 0010

De achterdochtige verhaaleconomie

In januari was *In naam van de waarheid* bij de Unie te gast, een docu-voorstelling van Malpertuis en Victoria Deluxe waarin verschillende sprekers zich bogen over het fenomeen 'waarheid'. Onder hen Thomas Bellinck – een oude bekende van de Unie. Voor De Gazet herwerkte hij de waarheidsrede die hij die avond bij de Unie uitsprak.

© Bea Borgers

Mijn naam is Thomas; ik ben theatermaker. Sinds een aantal jaren werk ik rond de 'Europese Mobiliteitsmanagementmachine'. Daarmee bedoel ik het netwerk dat instaat voor het ordentelijk beheer van miljoenen bewegende lichamen binnen en buiten de grenzen van de Europese Unie. Een netwerk dat onophoudelijk groeit en zich vertakt: tussen de glastoren in Warschau die de controlekamer huisvest van Frontex, het Europese grens- en kustbewakingsagentschap; het skidorp in de Oostenrijkse Alpen waar de back-ups rusten van de Europese vingerafdruk-, visum- en Schengen-databanken; het Franse consulaat in Abidjan waar tot de helft van de Ivoriaanse visumaanvragen wordt geweigerd; de detentiecentra in Libië waar mensen worden opgesloten louter op basis van het vermoeden van een intentie om naar Europa te trekken; de Sentinel-weersatellieten die in hun baan om de aarde niet alleen klimaatverandering, maar ook menselijke bewegingen in kaart brengen; ... Een heel netwerk dus dat de beweging van sommige mensen - zoals ik - bevordert en die van anderen belemmert, zelfs bestraft.

In 2019 maakte ik daarover de theatervoorstelling *The Wild Hunt*, samen met een groep experts uit Albanië, Afghanistan, Griekenland, Iran en Tunesië. Of ze nu journalist zijn, banketbakster, hulpverlener, mensensmokkelaar, visser of grenswachter, ieder van hen beschikt over een doorleefde kennis van wat het betekent om fysiek en psychologisch onderworpen te worden aan de EU-grens. Een grens die elke dag ook in mijn naam wordt opgetrokken. De voorstelling die we samen maakten, vertrok vanuit een tekst van de oud-Griekse filosoof Aristoteles, één van de grondleggers van de westerse manier van verhalen vertellen. Theatermakers zoals ik kennen Aristoteles vooral dankzij zijn tekst over tragedies. Grofweg samengevat, omschrijft Aristoteles een tragedie als de nabootsing van acties, bedoeld om louterende gevoelens op te wekken zoals angst en medelijden. Minder bekend bij theatermakers zoals ik, zijn Aristoteles' schrijfsels over 'natuurlijke slavernij', zijn geloof dat sommige mensen geboren worden om te heersen en anderen om overheerst te worden. Mensen die "weigeren om overheerst te worden", zo stelt Aristoteles, "ook al zijn ze daar van nature toe voorbestemd", die mogen opgejaagd worden "als wilde beesten". Mensenjacht - niet als metafoor, maar als een concrete praktijk. Samen met alle experts stelden wij ons de vraag op welke manier het Europese grensbeleid vandaag beantwoordt aan de mensenjacht die Aristoteles 2.500 jaar geleden propageerde.

© Irish Defence Forces

In aanloop naar onze première vroeg een Belgische collega mij of ik niet bang was dat, als ik 'Tunesische migranten' betaalde voor hun medewerking aan het project, ze misschien verhalen zouden verzinnen om het geld. Even een kleine kanttekening. Het woord 'migrant' heb ik zelf een tijd geleden bewust uit mijn woordenschat gegomd. Net zoals de woorden 'arbeidsmigrant', 'tweede-generatie-migrant', 'migratieproblematiek', 'vluchtelingencrisis', ... In mijn werk probeer ik te spreken over 'mensen' en 'beweging', over 'bewegingsgemak' en 'bewegingsgeweld'. Maar goed, terug naar de vraag van mijn collega: of ik niet bang was dat mensen verhalen zouden verzinnen om het geld. Los van het feit dat ik het nogal wiedes vind dat mensen verloond worden voor hun werk, is dat toch precies wat ik zelf doe als theatermaker: tegen betaling verhalen produceren? De hele Europese Mobiliteitsmanagementmachine is gebouwd op het drijfzand van verhalen: verhalen over wat een gemeenschap is, verhalen over wat een grondgebied is en wie daar al dan niet toe behoort.

Tegelijkertijd vormt het mobiliteitsregime zelf ook het aandrijfsysteem van een verhalenproductie zonder weerga. Theatermakers, journalisten, persfotografen, documentairemakers, antropologen, sociologen, NGO-communicatiemedewerkers, advocaten, beleidsmakers, de persverantwoordelijken van Frontex, samen creëren we dagelijks een stroom aan teksten, beelden en metaforen die druk worden gekopieerd en gedistribueerd. Dagelijks consumeren Europese burgers massaal nachtbeelden van kletsnatte mensen in nood die hun handen uitsteken naar witte redders; bovenaanzichten van gammel uitziende, volgestouwde rubberbootjes; zijaanzichten van aangespoelde dode kinderen. Die beelden gaan hand in hand met een hele reeks watermetaforen, die zich even geriefelijk in ons alledaags taalgebruik hebben genesteld: van de 'migratiegolven' en 'vluchtelingenstromen' die moeten worden 'ingedijkt' tot de occasionele 'tsunami'. Niet alleen herkneedt deze verhaaleconomie mensen tot een abstracte, naamloze massa. Niet alleen vervlakt ze eindeloos complexe levenservaringen en de ontelbare redenen waarom iemand zich genoodzaakt ziet om zich van punt A naar punt B te verplaatsen. Geheel in lijn van de Aristotelische traditie, wekt het genre van de grenstragedie ook

© Mika Baumeister

een bedrieglijk medelijden op. Zoals de Amerikaanse filosofe en schrijfster Susan Sontag opmerkte: “Voor zover we medeleven voelen, voelen we ons niet medeplichtig aan de oorzaak van het lijden. Ons medeleven verklaart ons zowel onschuldig als machteloos.”

Ons medelijden mag dan louterend werken, het leidt vooral de aandacht af. Het leidt af van het feit dat ik als Europese belastingbetaler en Belgische staatsburger tegen wil en dank een bewegingsregime financier, waar ik bij uitstek de vruchten van pluk. Een voorbeeld. Voor onze voorstelling werkte ik, zoals gezegd, onder andere samen met experts uit Afghanistan. In de internationale paspoortindex van 2019 - toen repeteerden we - behaalde België een mobiliteitsscore van 170. Dit wil zeggen dat ik pre-Corona met mijn Belgisch paspoort toegang had tot 170 landen ter wereld - hetzij visumvrij, hetzij door bij aankomst ter plaatse een visum aan te schaffen. Afghanistan had ten tijde van onze repetities een mobiliteitsscore van 35. Tussen mijn internationaal bewegingsgemak als Belgische theatermaker en dat van mijn Afghaanse collega’s gaapte dus een kloof van 135 landen.

© Laura Van Severen

The Wild Hunt (2019)

En dat extreme bewegingsgemak gaat hand in hand met het gemak waarmee ik een podium krijg om waarachtige verhalen te vertellen. De waarheidswaarde, de ingebeelde neutraliteit die de verhalen van westerse theatermakers, journalisten en onderzoekers wordt toegedicht, staat in schril contrast met de manier waarop niet-westerse verhalenvertellers worden getaxeerd. Zelfs al is het vertellen van een verhaal voor veel mensen vaak niet eens een keuze, maar een verplichting – zoals wanneer je asiel aanvraagt in een EU-lidstaat.

Verzoeken om internationale bescherming worden onderzocht door ‘caseworkers’ van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen. Die case-workers moeten proberen te achterhalen of een verteld verhaal ‘waar’ is en of het voldoet aan de criteria voor een vluchtelingenstatuut of subsidiaire bescherming. Het kader daarvoor is de Conventie van Genève - het ‘vluchtelingenverdrag’ dat dateert van 1951 - en het uitbreidende Protocol van New York uit 1967, twee verdragen die werden goedgekeurd in een radicaal ander tijdsgewricht voor radicaal andere doeleinden. Om binnen de lijntjes te passen van die verdragen en om überhaupt als waarachtig te worden beoordeeld, moeten de eindeloos complexe, onsamenhangende, tijdspringerige herinneringen van mensen worden verbouwd tot samenhangende verhalen met een Aristotelische tragische plotontwikkeling en een keurige westerse chronologie. En moeten de vertellers die geformatteerde verhalen brengen op een manier die de toehoorders overtuigt van hun pertinentie, hun oorspronkelijkheid en hun oprechtheid.

Onderzoek naar leugendetectie wijst uit dat mensen vreselijk slecht blijken in het inschatten van de waarachtigheid van iemand met een andere etnische achtergrond dan die van henzelf. En dat professionele case-workers er - net zoals iedereen - heel uiteenlopende, clichématige overtuigingen op nahouden over hoe bedrog zich zou manifesteren. Maar, hoe verschillend hun interpretaties van signalen ook, wat hen verenigt, is het klimaat van achterdocht van waaruit ze opereren. Het is precies diezelfde achterdocht die doorschemert in de vraag of ik niet bang ben dat mensen verhalen zullen verzinnen om het geld. Precies diezelfde onuitgesproken norm die bepaalt wie verhalen mag vertellen en wie niet, hoe ze moeten worden verteld en wie daarbij kan worden geloofd. In het strafrecht geldt misschien het vermoeden van onschuld tot het tegendeel is bewezen. Maar in een asielprocedure geldt blijkbaar het vermoeden van bedrog en ligt de bewijslast bij de aanvrager zelf.

Thomas Bellinck

Met dank aan Said Reza Adib, Mohammad Javad Mousavi

Schatplichtig aan het werk van Aristoteles, Carol Bohmer, Grégoire Chamayou, Ida Danewid, Didier Fassin, Pär Anders Granhag, Amy Schuman, Susan Sontag, An van Dienderen

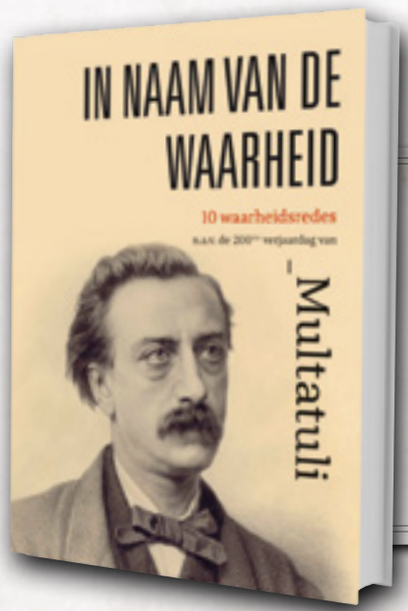

In naam van de waarheid trok naast Kortrijk naar nog vier andere steden, waar telkens andere sprekers het woord namen. Hun redes zijn opgenomen in het boek *In naam van de waarheid*, dat je voor 12 euro (plus verzendingskosten) kan bestellen bij Theater Malpertuis via info@malpertuis.be.

Track and Trace

Midden een cultureel no mans' land vond in het voorjaar in Kortrijk het fotofestival Track and Trace plaats, met een mix van internationaal, nationaal en lokaal werk. Voor dat laatste sloegen verschillende liefhebbers-fotografen de hand aan hun toestel bij evenveel sociale en culturele organisaties. Ook de Unie nam een aantal van hen onder de vleugels. Op versoepeldag woensdag 9 juni zagen ze elkaar voor het eerst terug.

Het is mooi weer, en intussen mogen alweer wat meer mensen elkaar ontmoeten. Heroen Bollaert, die het project bij de Unie begeleidde samen met Lize Rubens, een van de curatoren van het festival, heeft voor taart gezorgd. Schuiven mee aan: Bernard Noffels, William Moulin en Linda Dejonghe, en Seabert Delbarre; Kathleen Gheysen fotografeerde mee maar kon er die middag niet bij zijn.

Vanwaar het idee om een fotofestival aan lokaal werk op te hangen?

"Na Sinksen 2019 werd mij gevraagd om een team van curatoren samen te stellen om 'iets' te doen met fotografie in Kortrijk", vertelt Lize. "Er was namelijk gesuggereerd dat er in de stad veel amateurfotografen zijn, in fotoclubs maar bijvoorbeeld ook bij Vormingplus (nu Avansa, nvdr), de kunstacademie of het centrum voor volwassenonderwijs. We hebben de vraag uitgewerkt met het cultuurbeleid van de stad in het achterhoofd, dat ook op participatie inzet. We wilden met fotografie, een laagdrempelig medium, een brug maken naar verschillende organisaties in de stad die actief zijn rond cultuur en welzijn. Toen aan het project een budget werd gekoppeld, en daarmee ook verwachtingen naar bezoekersaantallen en zo, is rond het basisidee rond de lokale fotografie ook een Belgisch en internationaal luik ontwikkeld. Maar uiteindelijk is de gedragenheid door de lokale fotografen een duidelijke plus geweest voor het hele project."

Die *locals* kwamen dus terecht bij een dertiental Kortrijkse organisaties, waaronder de Unie. Bij William Moulin en Linda Dejonghe gebeurde dat via hun fotoclub Pixel. William: "Onze fotoclub telt een twintigtal leden waarvan ongeveer de helft heeft meegedaan. We konden zelf kiezen bij welke organisatie we aan de slag zouden gaan. Ik had de Unie in mijn achterhoofd omdat ik de organisatie ken en wist dat ze een zaal hebben waar ik misschien wel iets in kon doen." Seabert maakt al een tijdje deel uit van de Zorgelozen: "Ik deed fotografie als hobby, maar had daar nog nooit echt iets mee gedaan. Toen Heroen me voor dit project vroeg, was ik wel geïnteresseerd. Ik had toch niets te doen. En al zeker niet toen het lockdown was. Het was een beetje het ideale moment." Bernard volgde een masterclass fotografie in het centrum voor volwassenonderwijs. "Een van onze opdrachten konden we uitwerken in het kader van Track and Trace en we konden onze voorkeur geven bij welke organisaties we dit wilden doen. Ik had de Unie op één gezet omdat ik dat een beetje ken en dat sprak mij wel aan."

Groepsportretten

"Ons voorstel voor Track and Trace was om met de fotografen die bij ons aan de slag zouden gaan, groepsportretten te maken, van de Zorgelozen maar ook van de vrijwilligers bij organisaties waar de Unie vaak mee samenwerkt", vertelt Heroen. "William zou de zorgeloze kookploeg portretteren, Seabert zou langs gaan bij Stal13, Bernard zou naar de voedselbedeling trekken en samen zouden we ook naar Poverello gaan." "De bedoeling was dat we eerst een beetje in de organisatie zouden meedraaien en de mensen wat leren kennen", zegt Bernard, "niet dat we zomaar zouden toekomen en foto's beginnen nemen." "Ja, we wilden geen fotografen in die organisaties dumpen om er een reportage te maken", vult Lize aan, "of we wilden ook niet gewoon gratis fotografen leveren voor een reportage voor hun boekske. We wilden net uitzoeken hoe fotografie tot betrokkenheid kan leiden." Dus kwam William verschillende keren helpen met de kookploeg van de Unie - groenten snijden, mensen leren kennen, ... tot het niet meer kon: want toen was daar corona en de eerste lockdown, viel het sociale leven stil en verdween het opzet 'groepsportret' van tafel.

In een gezamenlijke brainstorm werd een nieuwe insteek gezocht. "Ik ben redelijk rap overgeschakeld naar het thema corona", vertelt Seabert. "Dat was veel in het nieuws, ik wou daar iets rond doen, maar niet te serieus, het was al serieus genoeg." Bernard: "Toen het project in de voedselbedeling niet doorging, hebben we nagedacht hoe we het delen van voedsel op een andere manier konden verbeelden. We kwamen op het idee om iets met handen te doen en daaruit is mijn fotoreeks ontstaan. Vier foto's, in zwart-wit, omdat ik dat sprekender vond." William en Linda werkten een idee uit waarbij gefotografeerde individuen zichzelf konden zien in een spiegel en zelf op het goede moment konden afdrukken. "Naargelang de persoon hebben we daar ook wat kledij en attributen bij betrokken die we vonden bij de Unie", zegt Linda. "We hebben met Boulanouar en Caroline gewerkt. Jammer dat we niet met meer mensen van de Unie konden werken, het mocht niet."

In Zoom

In de loop van het werkproces kwamen de fotografen regelmatig samen met Heroen en Lize om hun werk te bespreken, vaak via Zoom. “Dat was heel interessant”, zegt Bernard. “Iedereen zit op een bepaald moment wel een beetje in de knoop, en dan konden we mekaar aanvullen en inspireren.” “Maar de feedback die van mekaar kwam, was misschien wat braaf”, merkt Heroen op. “Lize haar commentaar als lesgever en professionele fotograaf was wel cruciaal.” “Dat was ook mijn rol”, zegt Lize. “Ik ben, net als de andere curatoren, ook leerkracht. We zijn het gewoon om zo’n feedback te geven. We willen de fotografen een kans bieden om te groeien en dat kan je niet doen als je af en toe niet streng durft te zijn.” “Er was dus af en toe wel

wat druk om de lat een beetje hoger te leggen”, beaamt Linda, “maar die druk kennen we omdat we ook naar de academie gaan, we zijn dat gewoon als het niet direct goed is.” “En Lize formuleerde dat meestal als een vraag”, zegt Bernard. “Heb je daaraan gedacht, zou je dat zo of zo benaderen? Zo leer je een beetje anders denken. Dat is toch een verschil met de manier waarop men in fotoclubs dikwijls elkaars werk beoordeelt, waar men zich vaak van dubieuze artistieke verklaringen bedient, of men beoordeelt een stijl en geen inhoud of boodschap.” William: “Of men beoordeelt niet de foto maar de fotograaf.” Ook Seabert stak een en ander op. “Vóór Track and Trace kende ik zo een beetje de basisdingen, maar uit het project heb ik nuttige dingen gehaald, technische maar ook andere. Bijvoorbeeld waarom een foto die ik probeerde te nemen uit één hoek op niets trok, terwijl hij wel goed was als ik die opnieuw nam vanuit een andere hoek.”

Kruimels

Vanuit de Unie begeleidde Heroen niet alleen de fotografen, hij leverde zelf als fotograaf ook een bijdrage. Lize: “Er waren twee stadsfestivals in dezelfde periode. Naast Track and Trace was er ook Memento Woordfestival. Omdat er een inhoudelijke link was - het thema van Memento was ‘Verdwalen’ en ons thema was ‘Track and Trace’ – wilden we ook voor een gezamenlijk project gaan. We wilden fotografie en woord laten samenkomen

ter hoogte van de verlaagde Leieboorden, waar beide projecten elkaar ook fysiek kruisten. Ik wist dat Heroen ook graag als fotograaf een bijdrage wou leveren aan het project en vroeg hem om die foto’s te nemen.” “Het idee was om met letterzetter Sien Demuynck op pad te gaan”, vertelt Heroen. “We lieten ons verdwalen in Kortrijk, ik nam foto’s van interessante plekken die we tegenkwamen en op basis van die foto’s en haar herinneringen aan die plekken schreef Sien teksten voor erbij. Ik vond dat een inspirerende en voor mij nieuwe werkmethode.”

Hun werk kreeg een plek aan de verlaagde Leieboorden, onder de toepasselijke titel *Kruimels*. Ook de andere werken van de lokale fotografen vonden een plek in de publieke ruimte, verstrooid over de stad. Lize: “De presentatie van het lokaal project moest laagdrempelig zijn. Door de werken op verschillende plaatsen in de stad te presenteren wilden we ze als het ware terugschenken aan de stad, zonder de drempel om een reservatie te maken of een museum binnen te gaan.”

Zou het ook interessant kunnen zijn om de lokale werken in dialoog te laten gaan met de meer professionele werken?

“Het mengen van werk kun je waarmaken als je al iets bewezen hebt”, denkt Lize. “Maar dit was pas de eerste editie van dit fotofestival en we zijn jonge curatoren die nog weinig grote tentoonstellingen op onze cv hebben staan. Wij kunnen niet naar Bieke Depoorter stappen en zeggen, we zouden graag je werk presenteren en we hebben wat fotoclubs en we gaan die hun werken erbij hangen.” (aarzelt) “Er is nog altijd een verschil tussen liefhebbers en professionele fotografen. Dit sluit niet uit dat er in een thematische tentoonstelling een combinatie zou gemaakt kunnen worden. Wie weet in een volgende editie?”

interview Joon Bilcke

Track & Trace

Bernard Noffels

William Moulin en Linda Dejonghe

Kathleen Gheysen

Seabert Delbarre

van graffiti op een muur
tot dozen langs een raam
gaan we links, rechts of verder door
deze stad stoot af
maar trekt ook aan

Heroen Bollaert & Sien Demuynck

HORS D'OEUVRE

25 JAAR LEVEN EN WERK VAN DE UNIE DER ZORGELOZEN IN EEN BOEK

In oktober vorig jaar verscheen ons jubileumboek *Hors d'Oeuvre*. Voor dit werk putten we uit ons eigen rijke tekst- en beeldarchief, maar zoomen we ook uit naar de artistieke en maatschappelijke context waarbinnen ons werk de voorbije decennia is gegroeid. Het maakt van het boek niet alleen een terugblik, maar vooral een vat vol inspiratie voor wie wil meebouwen aan een artistiek-solidaire samenleving. Met naast vertellingen van veel Zorgelozen ook bijdragen van onder andere Geert Opsomer, Evelyne Coussens, Wouter Hillaert, Ellen Stynen, Bart Noels, Rik Pinxten, Wim Opbrouck...

Hors d'Oeuvre is uitgegeven bij Lannoo en telt 264 vierkleurenpagina's die zijn gehuld in een met goudletters bedrukte harde kaft. Voor het boek betaal je € 27,99 (eventuele verzendingskosten inbegrepen). Je kan het bestellen door een mailtje te sturen naar reservatie@uniederzorgelozen.be. We bezorgen je dan het rekeningnummer waarop je het juiste bedrag kan overschrijven, waarna we jou het boek thuis bezorgen!

Bij het verschijnen van het boek presenteerden we het via livestream aan ons publiek. Helaas dus niet met een zorgeloos feest, maar wel in aanwezigheid van de medewerkers aan het boek. De integrale opname van deze avond kan je nog steeds bekijken via deze QR code.

bekijk hier de integrale opname van de boekvoorstelling van Hors d'Oeuvre

LOCKDOWN BIJ DE UNIE

Terwijl onze publieke werking in de Pluimstraat sinds eind oktober vorig jaar zo goed als stil lag, werkten we zo goed en zo kwaad als het kan verder. We maakten een aantal extra Zorgelozenkrantjes, stapten mee in het fotofestival Track and Trace (waarover elders in deze Gazet meer), we hielpen wie hulp nodig had, bereidden onze voorstelling *De draak met de lange staart* voor en onze zaal gaven we in handen van l' Orchestre International du Vetex en de residenten van onze collega's van festival Perplx.

Vetex fanfare - live stream Plaza Mayor

residentie Perplx - Collectif Malunés

DE ZORGELOZEN WENSEN JE EEN FIJNE ZOMER!

beeldend werk: Branko Vandenberghe

DE GAZET

DE WERELD DOOR ZORGELOZE OGEN

De Gazet is een project van de Unie der Zorgelozen en verschijnt tweemaal per jaar. Ze geeft een ruime inkijk in de werking van de Unie en is een belangrijk platform voor de Zorgelozen. Ook vele andere stemmen uit het brede maatschappelijke en artistieke veld komen aan bod. Voor u is het de ideale manier om ons werk – beter – te leren kennen, voor ons om u erbij te betrekken.

Unieweetjes en dito nieuwtjes vind je ook op onze facebookpagina

ga ook eens naar onze website WWW.UNIEDERZORGELOZEN.BE

Unie der Zorgelozen

VERBREEK VERZAMEL VERTEL

werkten mee aan deze Gazet *Thomas Bellinck, Joon Bilcke, Heroen Bollaert, Linda Dedeurwaerder, Marij Defieuw, Linda Dejonghe, Siebert Delbarre, Dirk Geldof, Benoit Goethals, Linde Moreel, William Moulin, Frank Mulleman, Bernard Noffels, Edoardo Ripani, Lize Rubens, Geert Six, Stefanie Tanghe, Branko Vandenberghe, José Vandenbroucke, Dominique Vergote, Johnny Verkest, Johan Walgraeve* ***eindredactie*** *Joon Bilcke* ***vormgeving*** *Bruno Tytgat*

Wilt u op de hoogte blijven van onze activiteiten en projecten? Mail, bel, schrijf of kom gewoon even langs: Unie der Zorgelozen, Pluimstraat 7, 8500 Kortrijk - 056/220 400 - info@uniederzorgelozen.be

met steun van de Vlaamse Gemeenschap, de provincie West-Vlaanderen, OCMW Kortrijk en de stad Kortrijk